

V. KONIUNKTURA W BUDOWNICTWIE

1. Omówienie wyników

1. W II kwartale 2016 roku ogólny wskaźnik koniunktury w budownictwie przyjął wartość +12,8 pkt., większą o 26,6 punktu niż w I kwartale². Efektem sezonowej zmiany aktywności budownictwa w II kwartale jest wysoki przyrost wartości wskaźnika koniunktury, która – jak wynika z dotychczasowych badań – w czasie poprawiającej się koniunktury sięga 40 punktów. Obecny przyrost jest więc względnie niski, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę, iż warunki pogodowe w tym roku sprzyjają działalności budowlanej. Obecna wartość wskaźnika koniunktury prawie nie różni się od wartości z II kwartałów 2015 i 2014 roku, gdy wynosiła, odpowiednio: +9,4 i +10,8 punktu.

W ciągu minionego półrocza trend wskaźnika koniunktury, przedstawiający tendencję zmian koniunktury w budownictwie, był wzrostowy. W bieżącym kwartale nie obserwuje się dalszej poprawy, a trend zmienił się na spadkowy.

Wartości wskaźnika koniunktury, obliczane z osobna dla firm prywatnych i przedsiębiorstw publicznych, różnią się bardzo wyraźnie. Wartość wskaźnika dla sektora prywatnego wynosi +7,7 pkt., a publicznego +32,5 pkt. Również wartości wskaźnika koniunktury dla grup zakładów klasyfikowanych według rodzaju działalności budowlanej są silnie zróżnicowane. Wysoką wartość, +22,7 pkt., osiąga wskaźnik dla grupy zakładów budujących obiekty inżynierii lądowej i wodnej (PKD 42), a równą +4,8 pkt. dla grupy zakładów wznoszących budynki (PKD 41). Dla grupy zakładów wykonujących prace specjalistyczne (PKD 43) wynosi +5,9 pkt.

2. Po wzroście wartości funkcji trendu produkcji w ciągu poprzedniego półrocza, w obecnym kwartale obserwuje się niewielki jej spadek. Obecna wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji wynosi +21,3 pkt., a więc jest niemal taka sama jak przed rokiem. Wyraźne zróżnicowanie wartości salda występuje pomiędzy zakładami sektora prywatnego i publicznego. Obecna wartość salda wynosi +17,1 pkt. w sektorze prywatnym i +38,0 pkt. w sektorze publicznym. Warto zauważyć, że nie spełniły się prognozy sformułowane trzy miesiące temu – w przypadku firm prywatnych wynik obecny jest niższy od prognozy o 16 punktów, a przedsiębiorstw publicznych o 3 punkty.

Wartości salda są silnie zróżnicowane również ze względu na wielkość zakładu oraz rodzaj produkcji budowlanej. W grupie zakładów zatrudniających do 20 pracowników wartość salda jest równa +10,0 pkt., o zatrudnieniu 21-100 osób wynosi +15,9 pkt., a powyżej 100 osób +34,4 pkt. W grupie zakładów budujących obiekty inżynierii lądowej i wodnej saldo ma wysoką wartość +38,7 pkt., w grupie zakładów wznoszących budynki wynosi +17,3 pkt., a w grupie zakładów wykonujących prace specjalistyczne +9,9 pkt.

3. Także w przypadku zamówień zakładów budowlanych bieżący kwartał jest gorszy od dwóch wcześniejszych. Rosnący trend zamówień, obserwowany w minionym półroczu, obecnie zmienił kierunek na spadkowy. Znacznie lepsza sytuacja panuje w sektorze publicznym niż w prywatnym. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zamówień ogółem wynosi +47,8 pkt. dla sektora publicznego i tylko +4,4 pkt. dla sektora prywatnego. Jeszcze większa różnica dzieli najmniejsze firmy prywatne, zatrudniające do 10 pracowników, dla których wartość salda jest ujemna i równa -14,7 pkt., od przedsiębiorstw państwowych, dla których saldo wynosi +55,3 pkt. Wyraźne zróżnicowanie portfeli zamówień dotyczy także zakładów klasyfikowanych według wielkości. W zakładach zatrudniających

² Szereg wartości wskaźnika koniunktury w budownictwie został poddany rewizji w czerwcu 2016 r. Dane przedstawione w niniejszym opracowaniu mogą się różnić od opublikowanych w poprzednich wydaniach „Zeszytów koniunktury w gospodarce polskiej”.

do 20, 20-100 oraz powyżej 100 pracowników wartości salda ogółem wynoszą, odpowiednio: -9,6, +10,0 oraz +25,7 pkt.

Przewidywania wszystkich grup zakładów, dotyczące nadchodzącego kwartału, są bardziej optymistyczne, jednak większy przyrost zamówień spodziewany jest przez te firmy, które obecnie są w lepszej sytuacji, a mniejszy przez te, które radzą sobie gorzej.

4. W bieżącym kwartale dla wszystkich badanych grup zakładów budowlanych wartości salda odpowiedzi na pytanie o ceny są ujemne, nadal więc mamy do czynienia ze spadkiem cen usług budowlanych. W większym stopniu ceny zostały obniżone przez firmy sektora prywatnego (wartość salda -22,1 pkt.) niż publicznego (-11,4 pkt.). Wartość salda przewidywań sektora prywatnego wynosi -4,2 pkt., a sektora publicznego +2,6 pkt. W nadchodzącym kwartale można zatem oczekiwać dalszego spadku cen usług firm prywatnych i niewielkiego wzrostu cen usług przedsiębiorstw publicznych.

5. Sezonowy wzrost zatrudnienia obserwuje się tylko w przedsiębiorstwach sektora publicznego. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zatrudnienia w sektorze publicznym jest równa +12,2 pkt., a w prywatnym wynosi -0,3 pkt. Wartości salda zatrudnienia w pozostałych analizowanych grupach zakładów również są silnie zróżnicowane. W grupie zakładów, które zatrudniają do 20, 20-100 oraz powyżej 100 pracowników, wartości salda są równe, odpowiednio: -4,1, -0,5 oraz 9,1 pkt. W grupie przedsiębiorstw państwowych wartość salda wynosi +17,7 pkt., w grupie prywatnych firm będących własnością krajowych osób fizycznych -0,3 pkt., a w grupie najmniejszych firm prywatnych, zatrudniających do 10 pracowników -2,9 pkt.

Prognozy zatrudnienia na nadchodzący kwartał są bardziej optymistyczne. Saldo przewidywań osiąga wartość +12,3 pkt. w ujęciu ogółem, dla sektora prywatnego +10,9 pkt., a publicznego +17,2 pkt.

6. Wciąż brak jest wyraźnej poprawy sytuacji finansowej zakładów budowlanych. Od ponad dwóch lat trend obrazujący tę sytuację utrzymuje się na prawie stałym poziomie, znacznie niższym od średniej ze wszystkich okresów niniejszego badania. W bieżącym kwartale wartość salda w ujęciu ogółem wynosi -15,5 pkt, w sektorze prywatnym jest równa -17,2 pkt., a w publicznym -9,2 pkt. Względnie lepiej oceniają własną sytuację finansową duże zakłady, zatrudniające ponad 100 pracowników (-5,5 pkt.), gorzej natomiast zakłady zatrudniające do 20 oraz 20-100 pracowników (odpowiednio -15,5 pkt. oraz -21,1 pkt.).

W nadchodzącym kwartale powinna poprawić się sytuacja finansowa we wszystkich grupach zakładów (wartość salda prognostycznego wynosi +12,0 pkt.); w mniejszym stopniu w grupie firm prywatnych (+10,3 pkt.), a w większym w przedsiębiorstwach publicznych (+18,4 pkt.).

7. Po dwóch kwartałach rosnącego trendu stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych budownictwa nastąpiło jego załamanie. Sezonowy wzrost wykorzystania mocy produkcyjnych występuje przede wszystkim w sektorze przedsiębiorstw publicznych, dla którego wartość salda wynosi +36,5 pkt. W sektorze firm prywatnych jest ona równa tylko +3,0 pkt.

Prognozy dotyczące wykorzystania mocy produkcyjnych w nadchodzącym kwartale są bardziej optymistyczne od obecnych ocen. Wartość salda przewidywań w ujęciu ogółem wynosi +30,9 pkt., dla sektora prywatnego +29,2 pkt., a publicznego +37,7 pkt.

8. W zakresie nakładów inwestycyjnych sytuacja budownictwa wciąż jest niedobra. Wartość funkcji trendu inwestycji nadal znajduje się poniżej średniej w latach 1994-2016. W porównaniu z poprzednim okresem zwiększyły się nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach publicznych (wartość salda +11,7 pkt.), jednak wobec dużego spadku w firmach prywatnych (-22,7 pkt.) w ujęciu ogółem obserwujemy dalszy spadek inwestycji (-15,5 pkt.).

Przewidywania co do wielkości nakładów inwestycyjnych na najbliższy kwartał nie są optymistyczne. Prognozowana wartość salda w ujęciu ogółem wynosi -8,3 pkt., dla sektora prywatnego -10,4 pkt., a dla sektora publicznego -0,6 pkt.

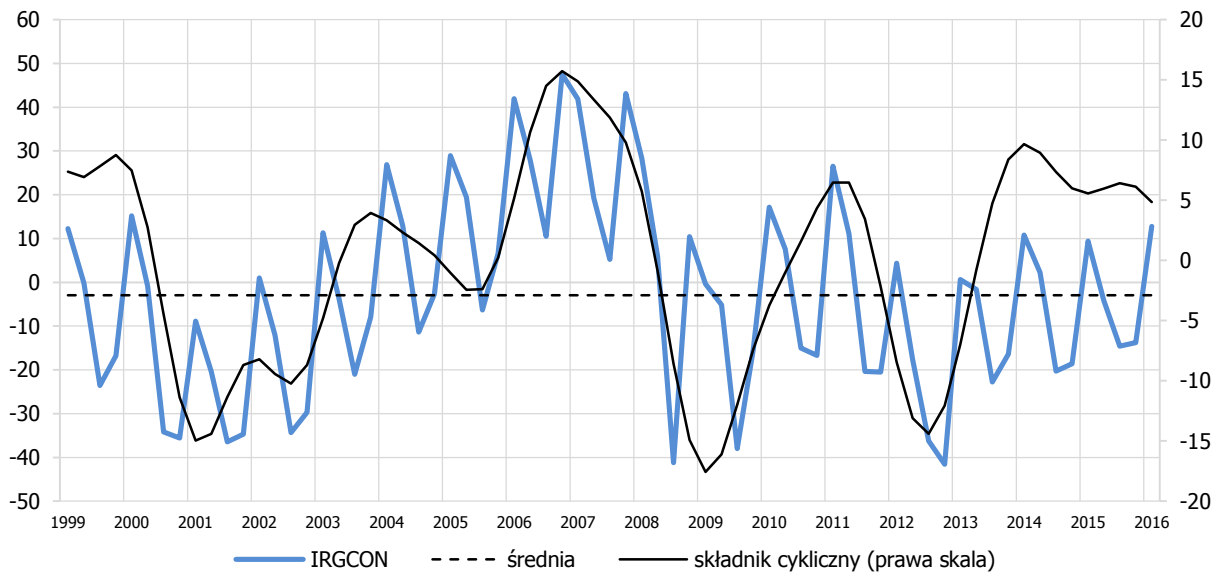
9. W bieżącym kwartale poprawa ogólnej sytuacji gospodarczej jest widoczna tylko z perspektywy przedsiębiorstw publicznych. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o ocenę ogólnej sytuacji gospodarczej wynosi -10,5 pkt., dla sektora prywatnego -16,9 pkt i tylko w sektorze publicznym jest dodatnia (+13,5 pkt.). Również ocena sytuacji budownictwa jest pozytywna tylko z punktu widzenia przedsiębiorstw publicznych. Wartość salda w ujęciu ogółem wynosi -11,4 pkt., dla sektora prywatnego -16,4 pkt., a dla sektora publicznego +7,3 pkt. Po dwóch kwartałach wzrostu trendów ocen gospodarki i ocen budownictwa w bieżącym kwartale w obu przypadkach obserwuje się kierunek spadkowy.

O ile prognozy rozwoju ogólnej sytuacji gospodarczej w nadchodzącym kwartale są niewiele lepsze od ocen stanu bieżącego, to przewidywania zmiany sytuacji sektora są wyraźnie bardziej optymistyczne. Dla gospodarki wartości salda prognostycznego wynoszą: w ujęciu ogółem -0,3 pkt., dla sektora prywatnego -4,2 pkt. i publicznego +13,5 pkt., dla budownictwa zaś: w ujęciu ogółem +5,2, +1,6 i +18,4 pkt., odpowiednio.

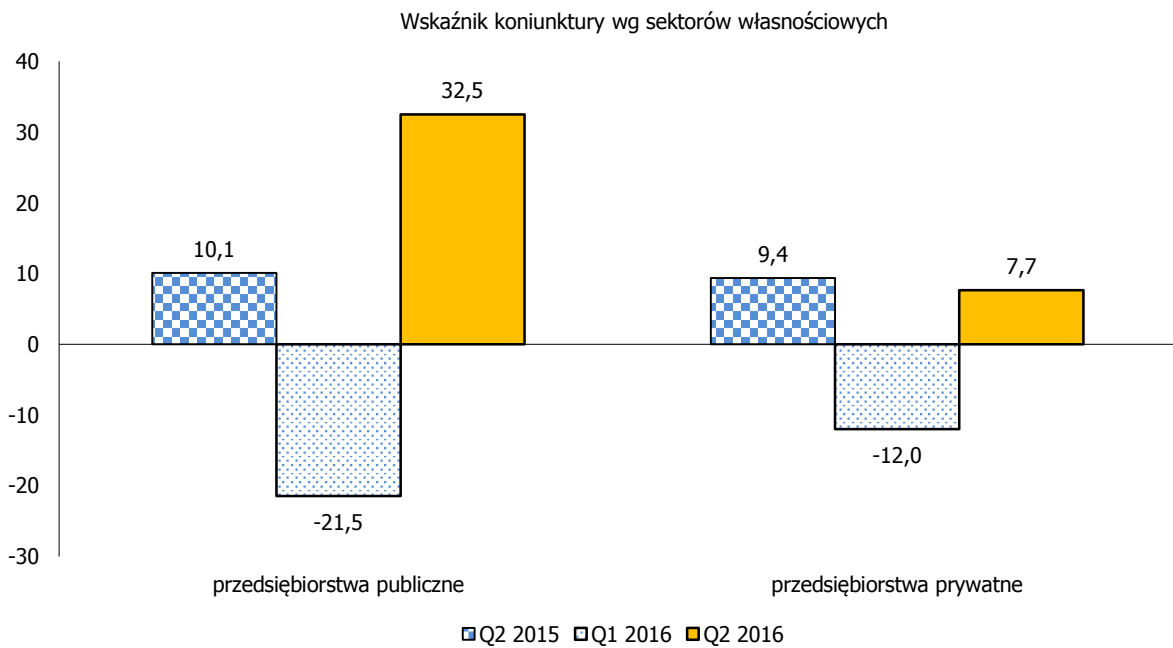
10. W bieżącym kwartale jedynie 4,3 % zakładów budowlanych stwierdza, że nie ma barier, które ograniczałyby ich aktywność produkcyjną. Silna konkurencja wewnątrz gałęzi nadal jest główną barierą rozwoju działalności ankietowanych przedsiębiorstw budowlanych; wskazuje na nią obecnie 61,2 % zakładów (w poprzednim kwartale 54,5 %). Drugą barierą jest niedostateczny popyt, wymienianą przez 44,5 % zakładów (w poprzednim kwartale 46,0 %), trzecią zaś nadmierne obciążenia podatkowe (37,3 % wskazań, w poprzednim kwartale 37,9%). Kolejne w rankingu bariery to zatory płatnicze (33,5 % wskazań, poprzednio 28,1 %), niestabilność przepisów prawnych (26,3 % vs 28,1 %), wysokie ceny surowców i materiałów (18,2 % vs. 16,1 %), niekorzystne warunki pogodowe (15,3 % vs 36,2 %) oraz trudności w uzyskaniu kredytu (10,0 % vs 14,3 %). Z wyjątkiem bariery nadmiernych obciążeń podatkowych oraz zatorów płatniczych pozostałe bariery są w obecnym kwartale bardziej dotkliwe dla przedsiębiorstw publicznych niż dla firm prywatnych. Firmy budowlane przewidują, że w nadchodzącym kwartale, poza barierą wysokich cen surowców i materiałów, układ głównych barier ograniczających ich aktywność produkcyjną nie zmieni się, a trudności przez nie powodowane powinny być mniejsze od obecnych.

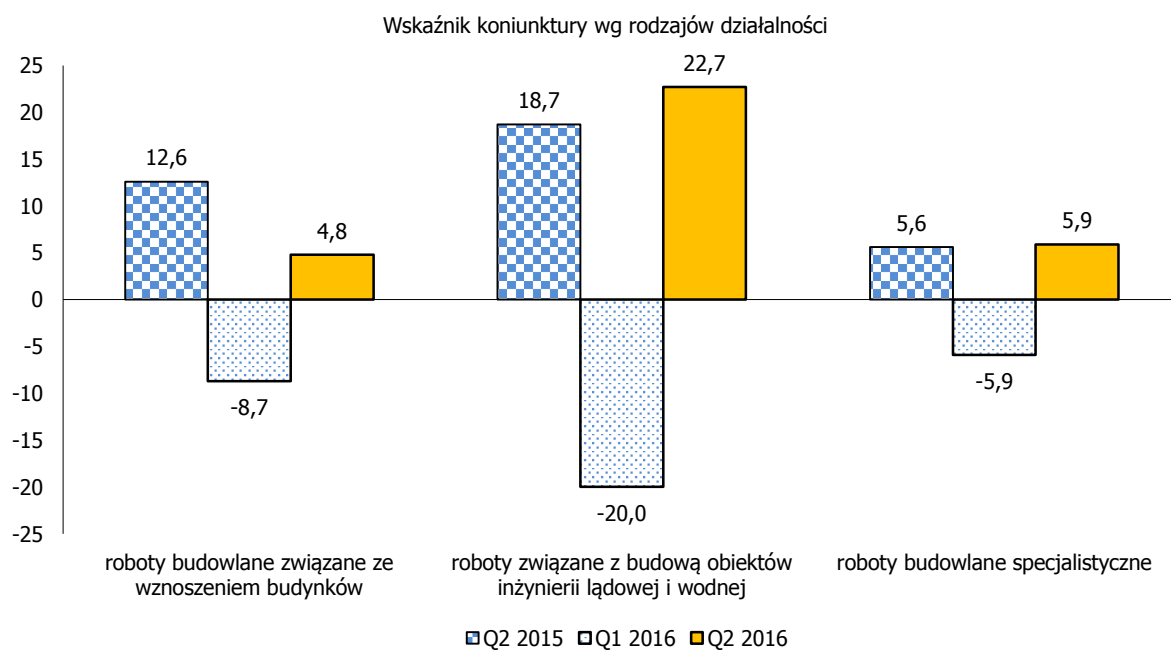
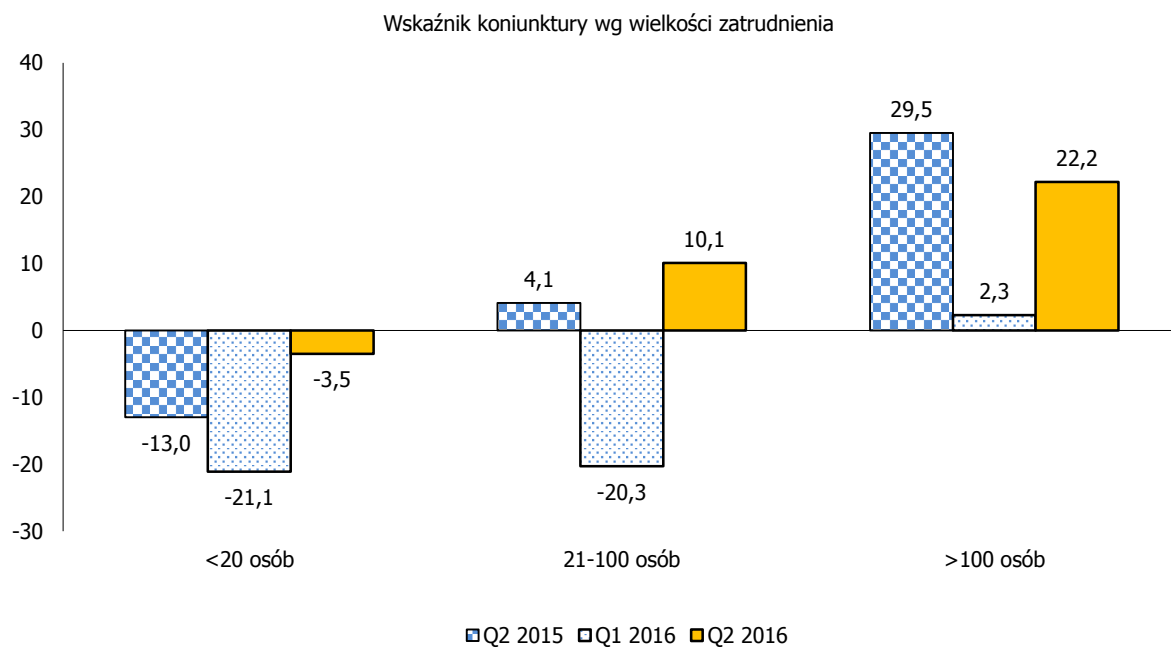
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONIUNKTURY

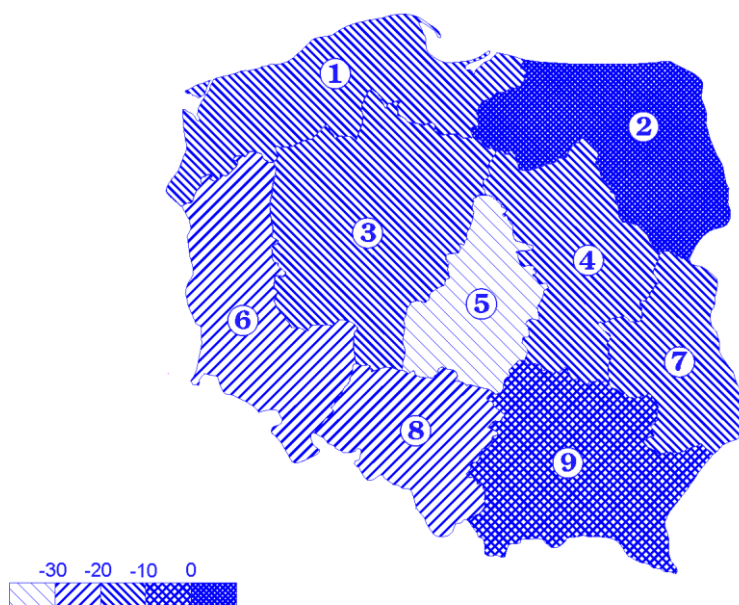

składowe salda	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016
1. zamówienia ogółem – stan	-46,8	11,8	7,7	-1,3	-41,0	13,3
2. wielkość zatrudnienia – przewidywania	9,6	7,0	-15,9	-27,9	13,5	12,3
wskaźnik koniunktury (IRGCON): (1.+2.)/2	-18,6	9,4	-4,1	-14,6	-13,8	12,8

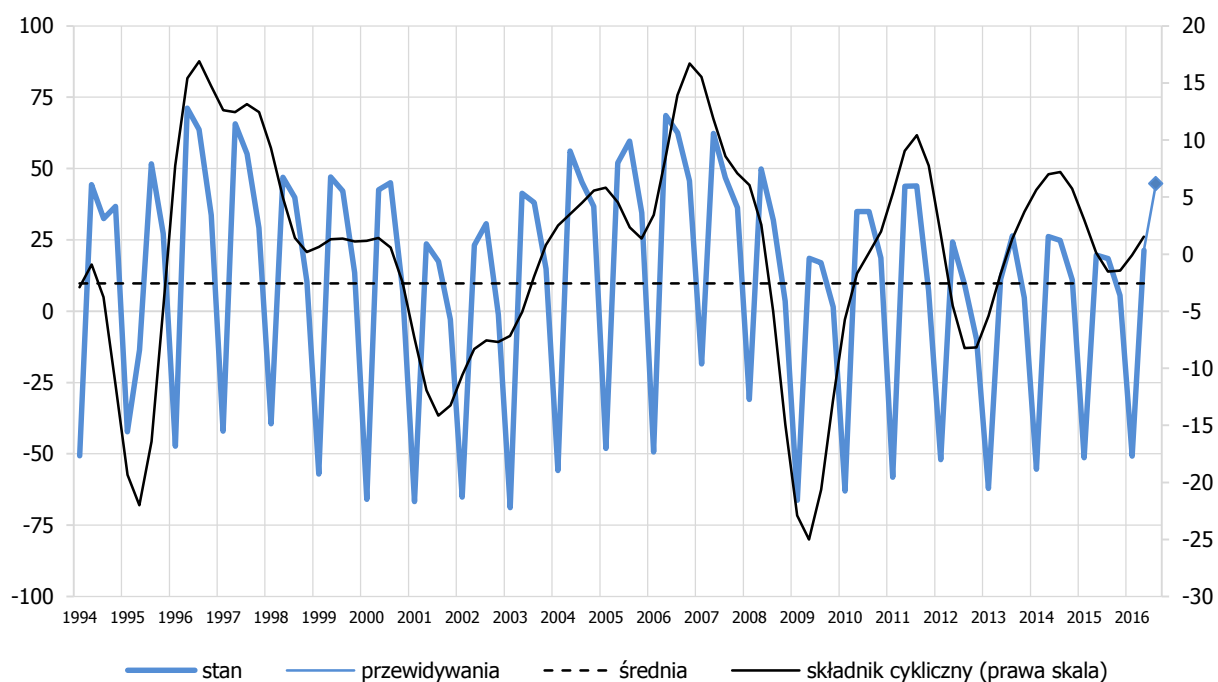

Wskaźnik koniunktury wg regionów

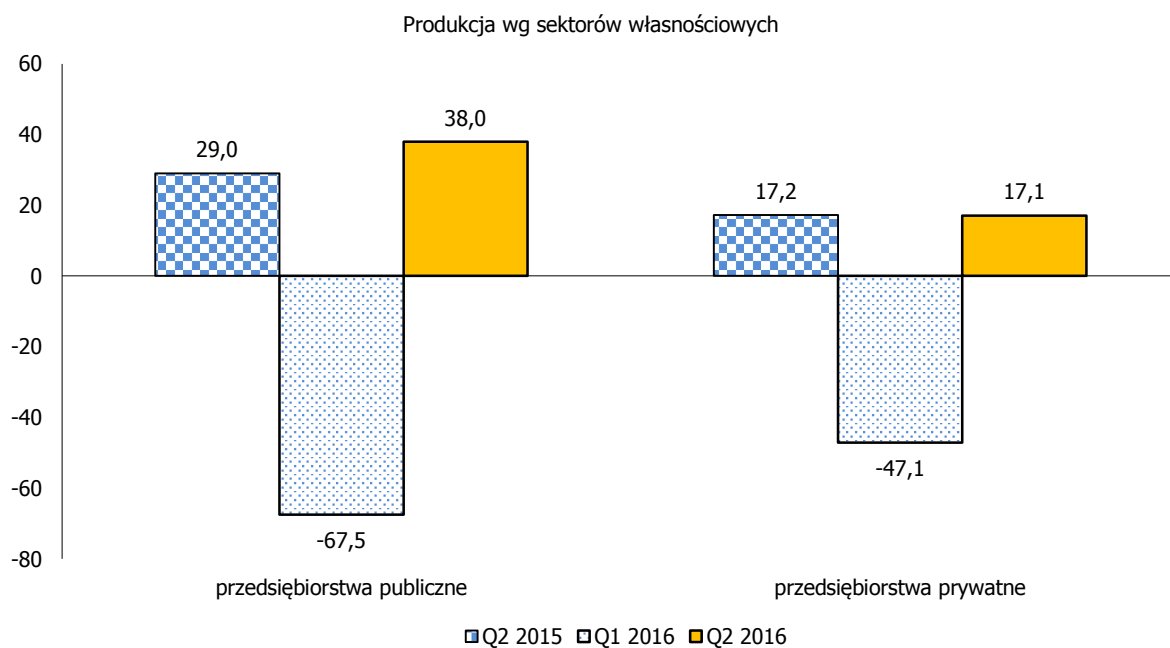

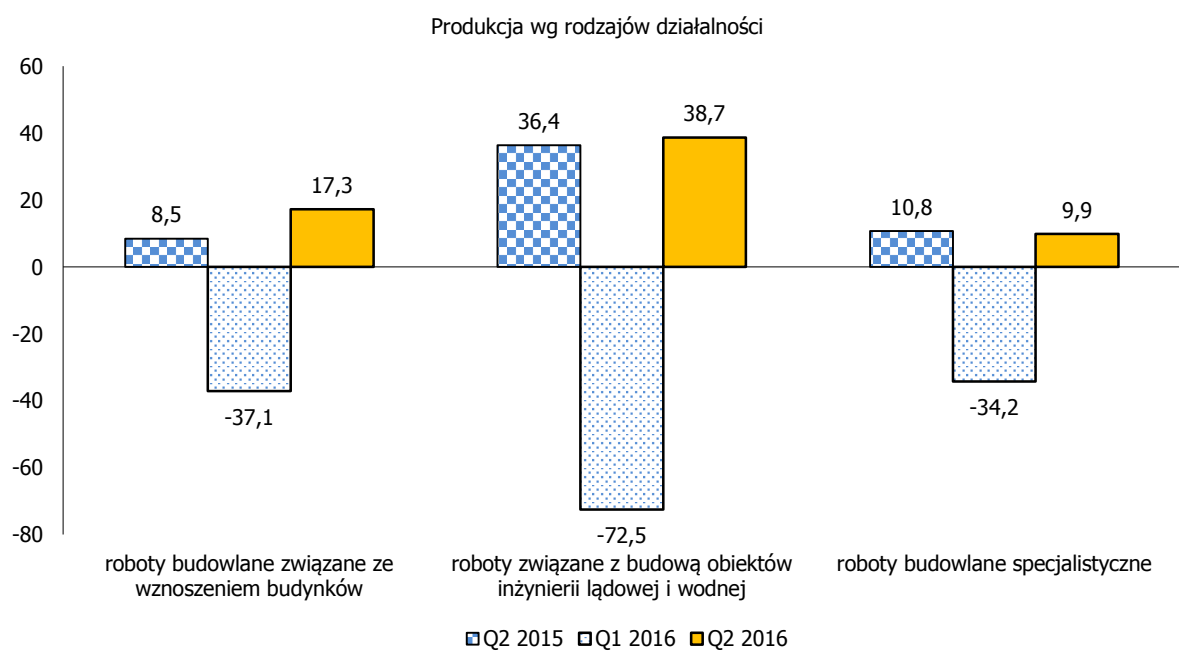
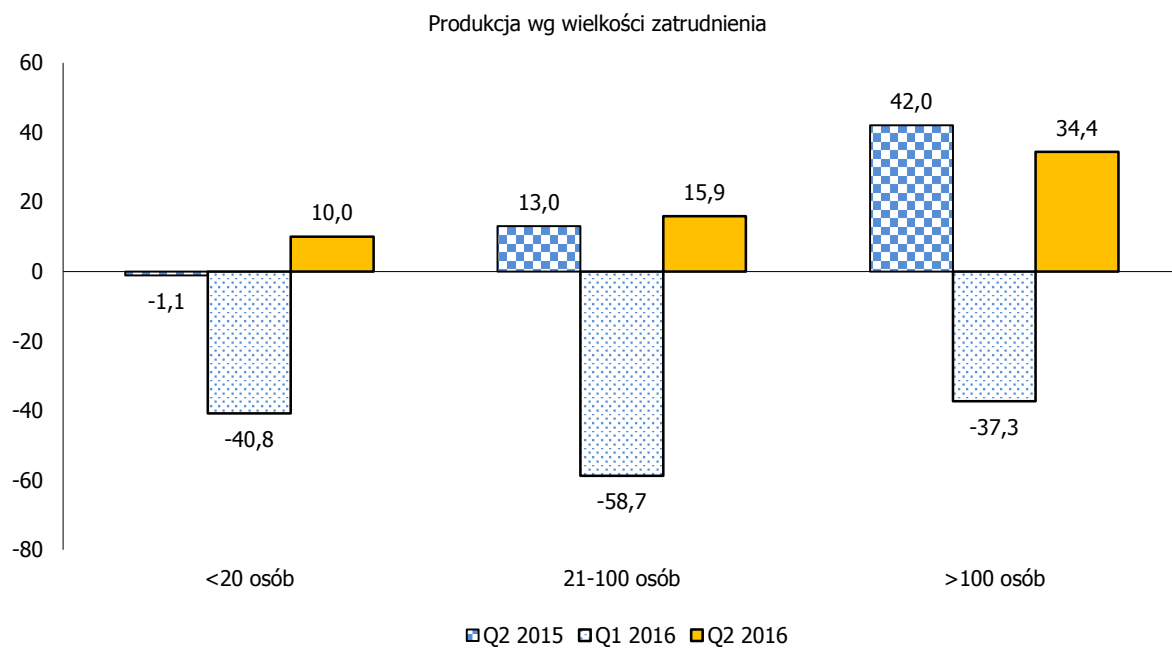
1. Region północny	8,8
2. Region północno-wschodni	24,1
3. Region środkowo-zachodni	18,0
4. Region stołeczny	19,1
5. Region środkowy	-0,1
6. Region południowo-zachodni	9,5
7. Region środkowo-wschodni	30,8
8. Region południowy	-0,4
9. Region południowo-wschodni	11,2

PRODUKCJA

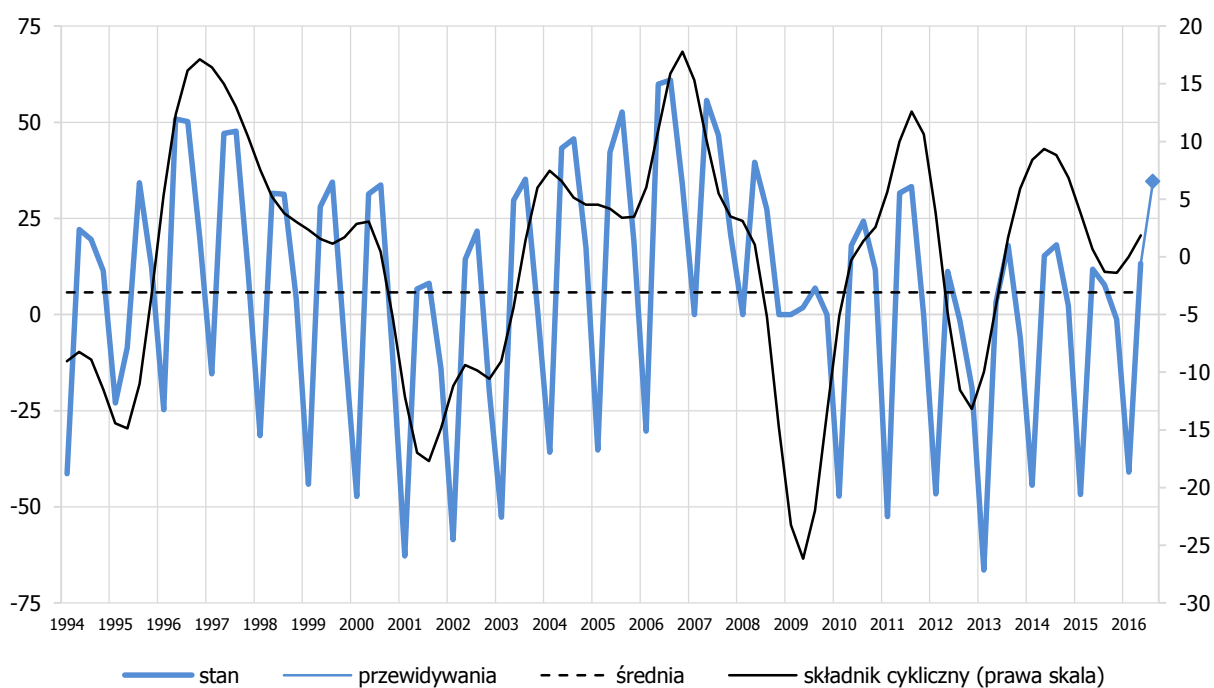

warianty odpowiedzi – odsetki	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
1. wzrost	38,5	36,1	28,4	9,0	37,3	53,1
2. brak zmiany	42,7	46,2	48,7	31,1	46,7	38,4
3. spadek	18,8	17,7	22,9	59,8	16,0	8,4
saldo (1.-3.)	19,7	18,4	5,5	-50,8	21,3	44,7

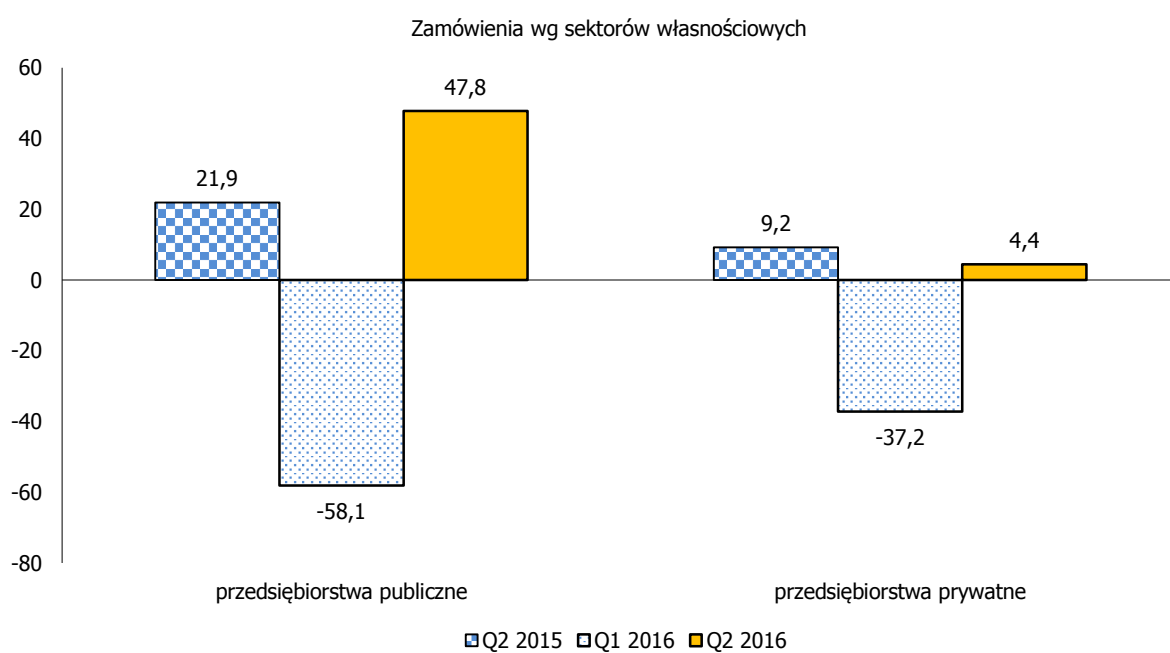

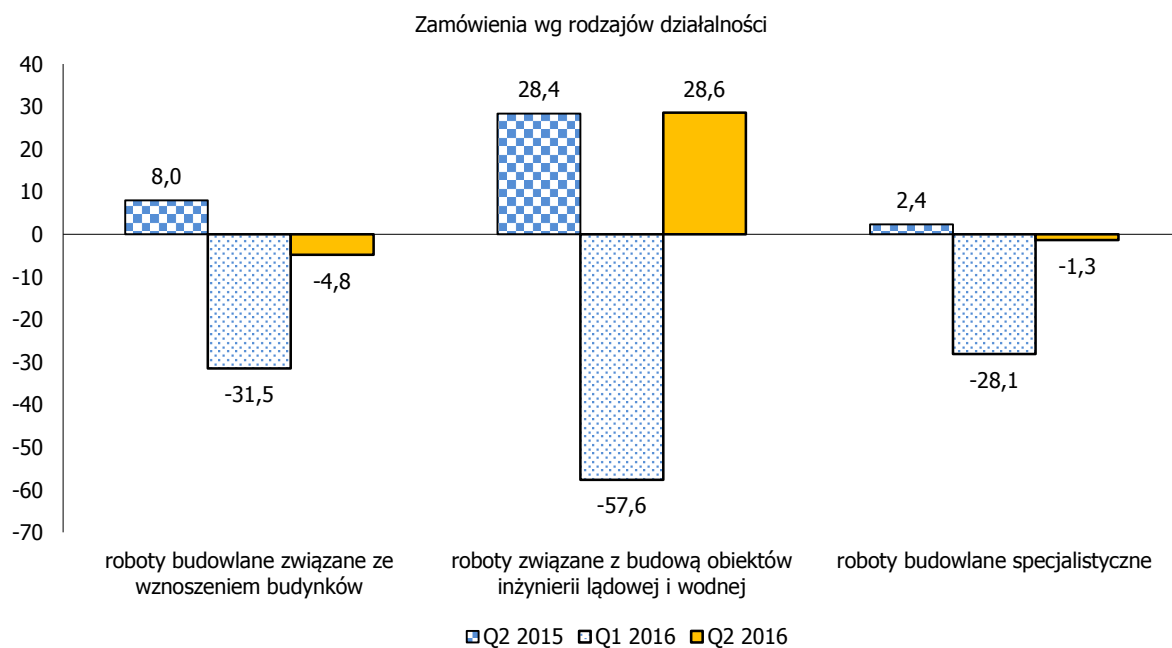
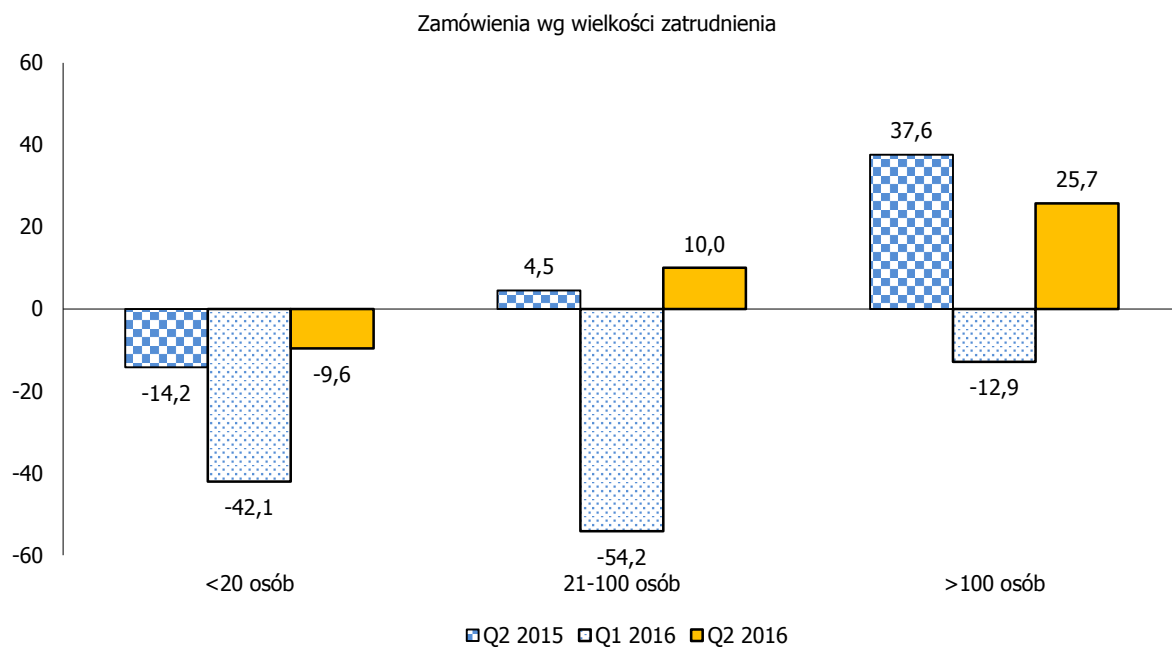

ZAMÓWIENIA OGÓŁEM

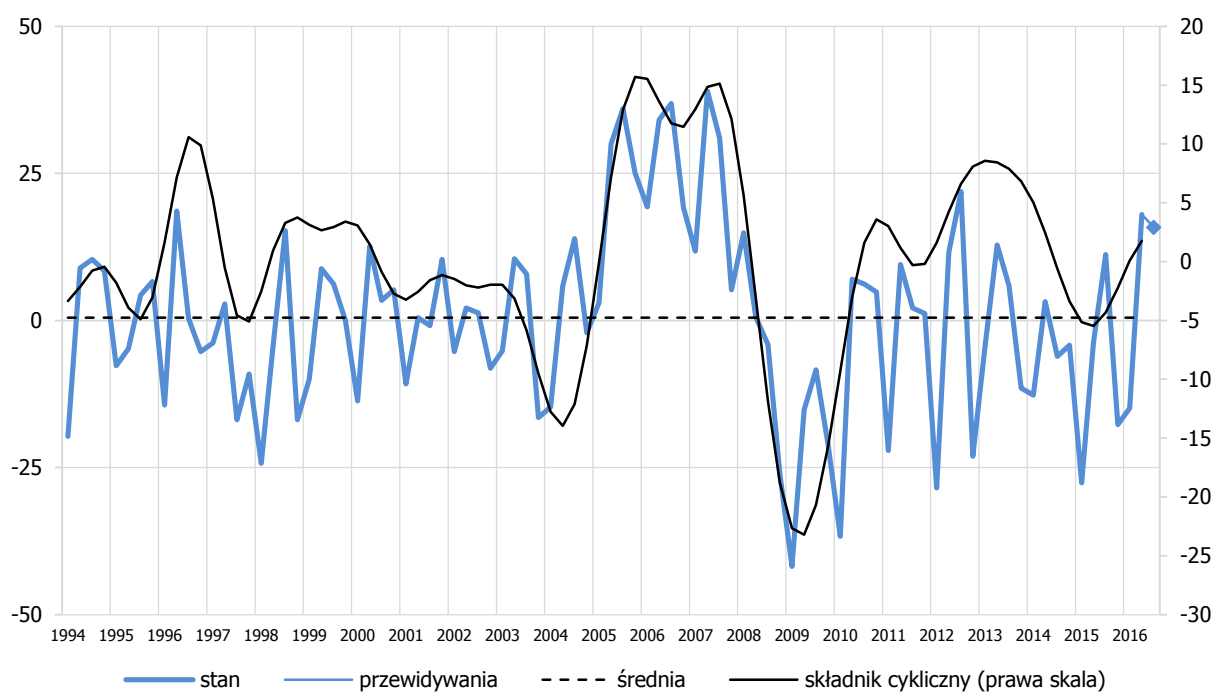

warianty odpowiedzi – odsetki	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
1. wzrost	31,9	31,4	26,3	12,3	35,6	46,5
2. brak zmiany	48,0	44,9	46,1	34,4	42,1	41,6
3. spadek	20,1	23,7	27,6	53,3	22,3	11,9
saldo (1.-3.)	11,8	7,7	-1,3	-41,0	13,3	34,6

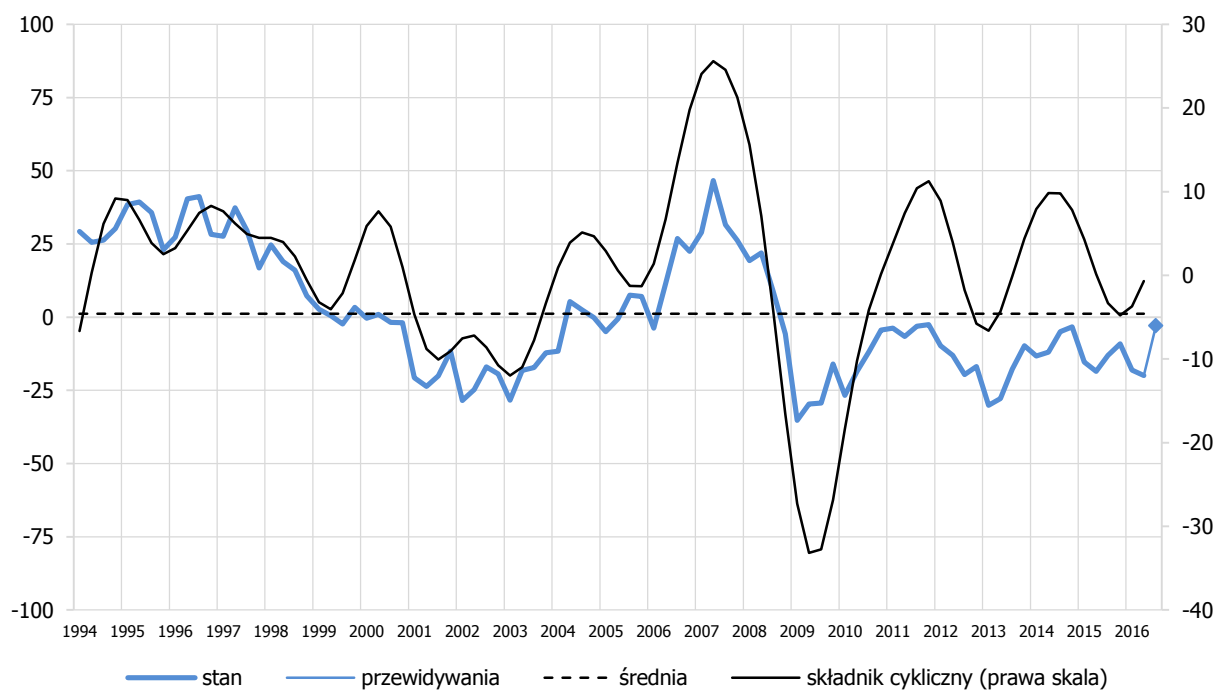

ZAMÓWIENIA EKSPORTOWE

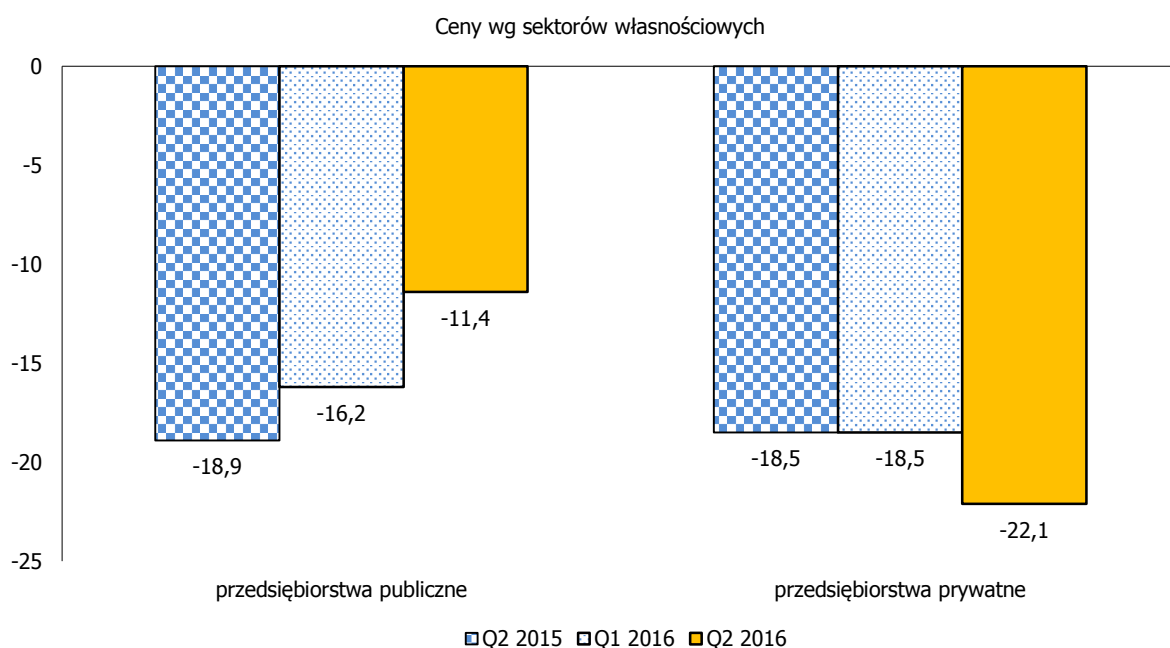

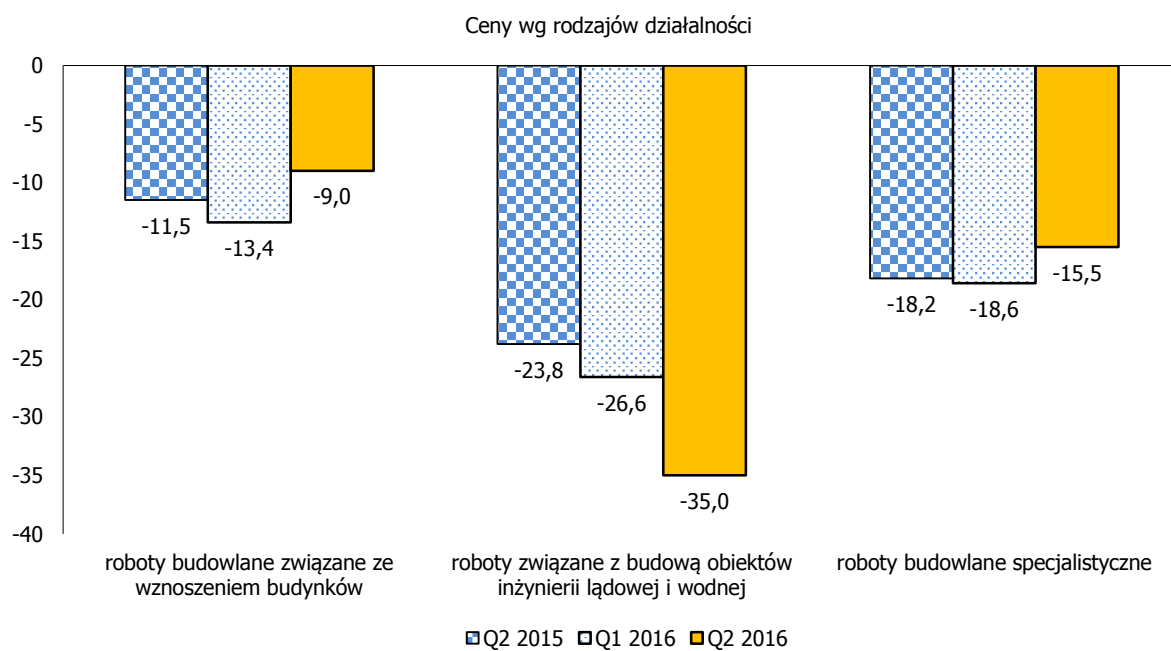
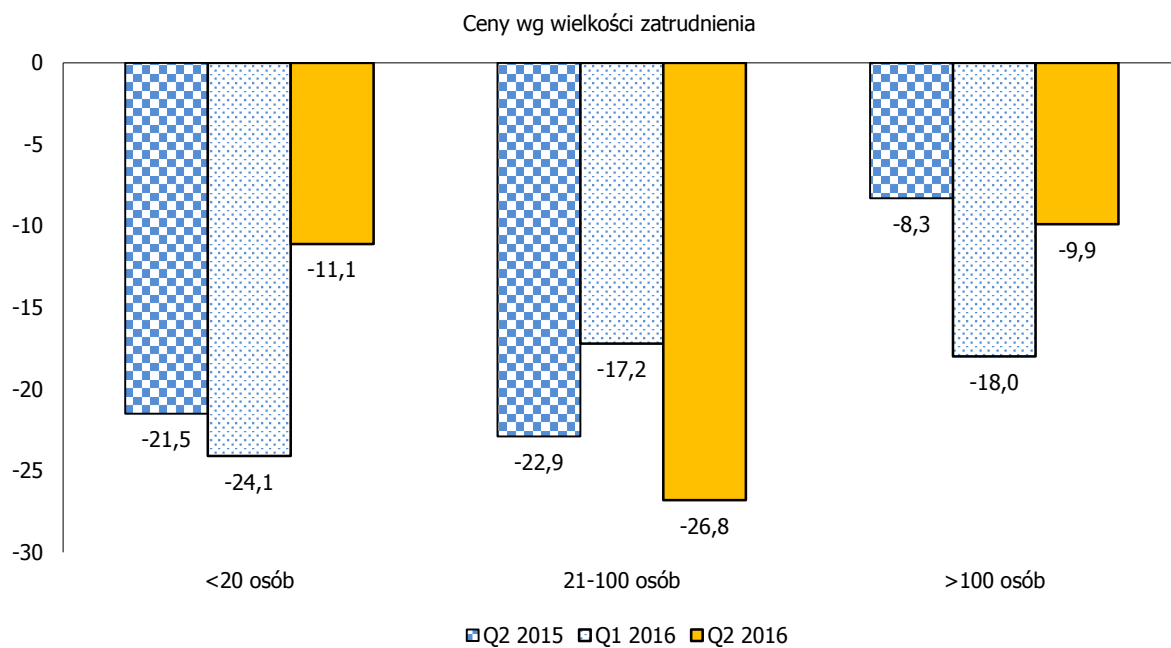
warianty odpowiedzi – odsetki	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
1. wzrost	9,6	18,1	12,7	10,5	21,8	36,1
2. brak zmiany	77,1	75,0	57,0	64,0	74,4	43,6
3. spadek	13,3	6,9	30,4	25,4	3,8	20,3
saldo (1.-3.)	-3,7	11,2	-17,7	-14,9	18,0	15,8

CENY USŁUG BUDOWLANYCH

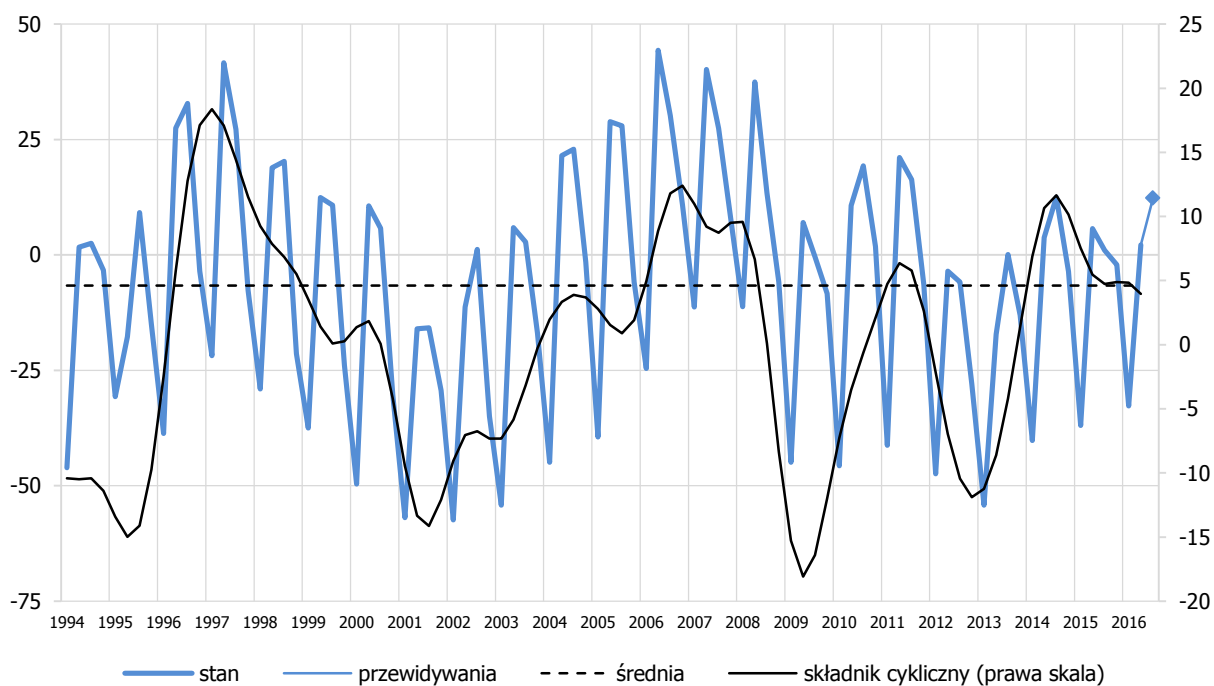

warianty odpowiedzi – odsetki	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q1 2016	przewidywania
1. wzrost	1,4	3,1	5,2	1,4	2,7	7,5
2. brak zmiany	78,7	80,7	80,5	79,2	74,7	82,1
3. spadek	19,9	16,2	14,3	19,5	22,6	10,4
saldo (1.-3.)	-18,5	-13,1	-9,1	-18,1	-19,9	-2,9

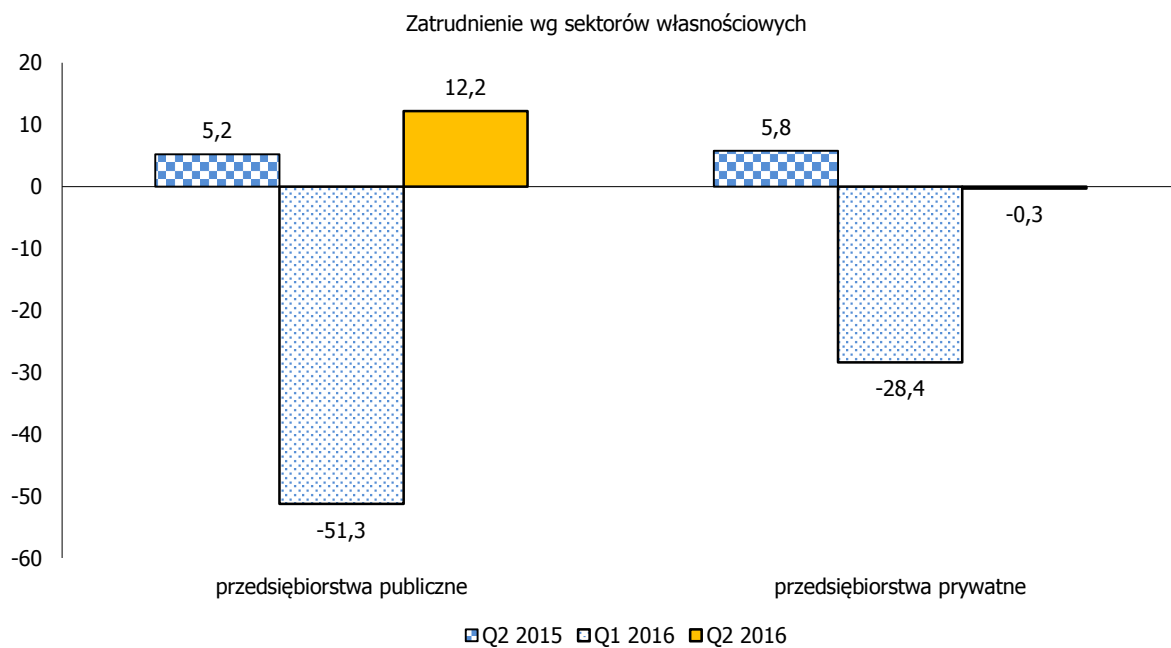

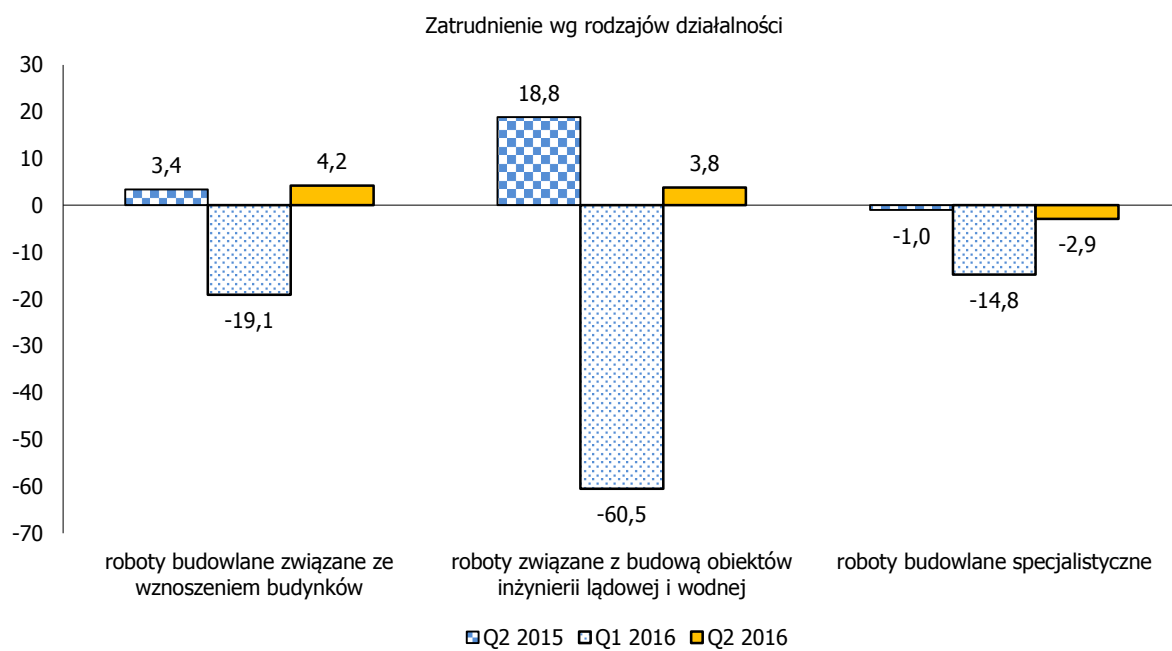
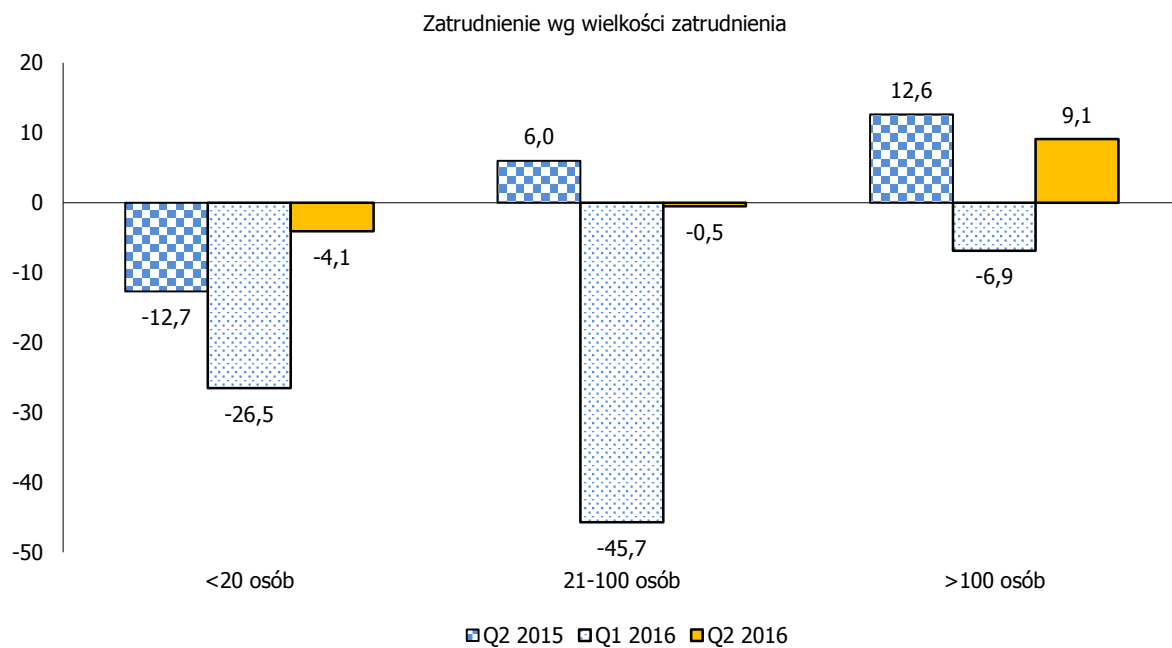

ZATRUDNIENIE

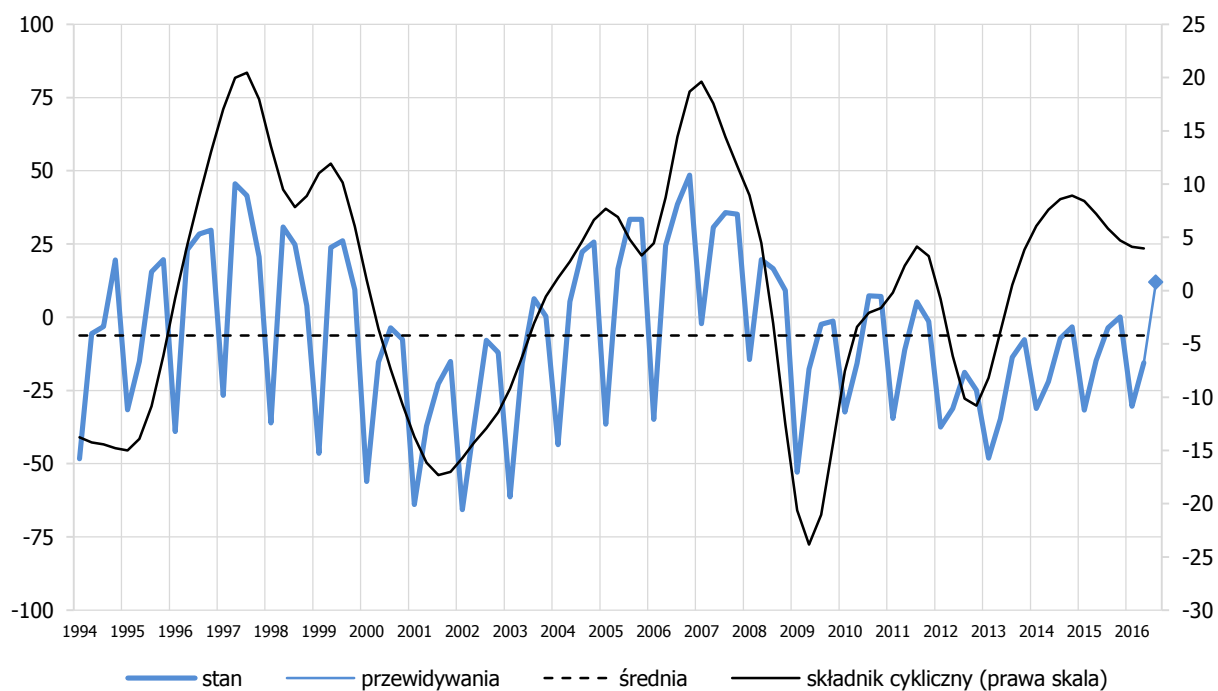

warianty odpowiedzi – odsetki	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
1. wzrost	21,1	19,0	14,6	7,7	17,3	21,8
2. brak zmiany	63,4	63,0	68,7	51,9	67,6	68,7
3. spadek	15,4	18,0	16,7	40,4	15,1	9,5
saldo (1.-3.)	5,7	1,0	-2,1	-32,7	2,2	12,3

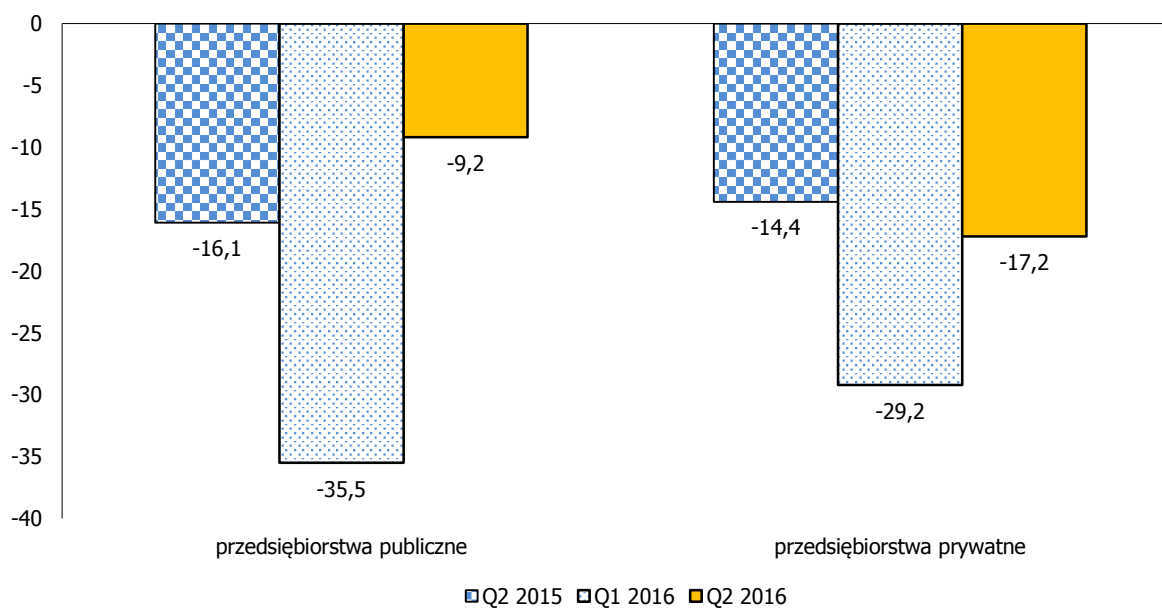

SYTUACJA FINANSOWA

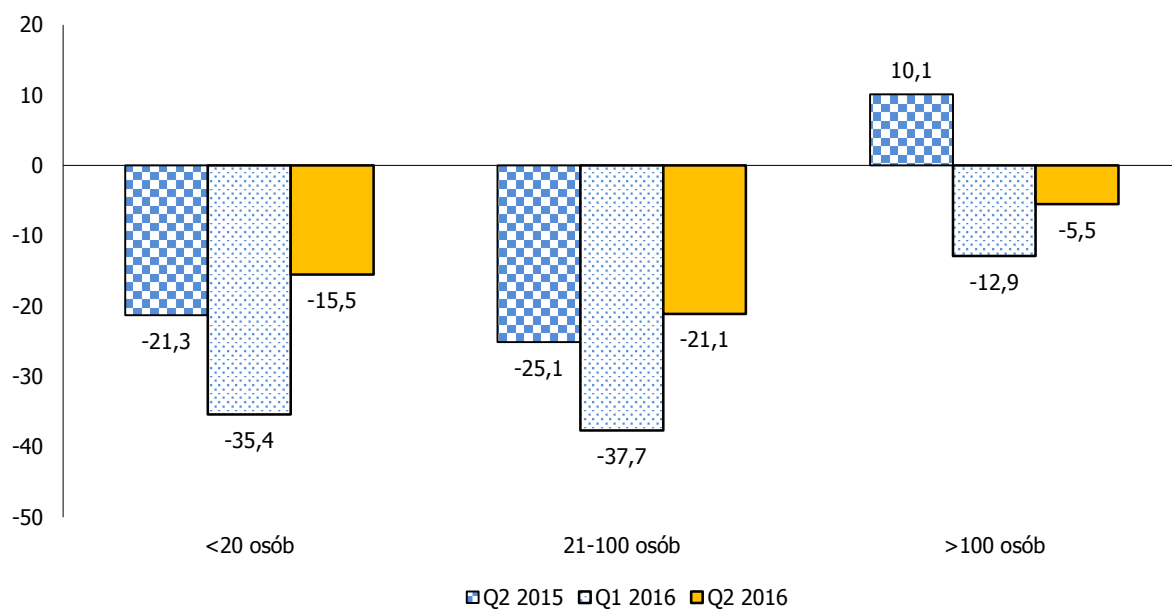

warianty odpowiedzi – odsetki	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
1. poprawa	10,1	19,2	18,2	7,2	11,7	25,5
2. brak zmiany	65,0	58,0	63,7	55,2	61,1	60,9
3. pogorszenie	24,9	22,8	18,1	37,6	27,2	13,5
saldo (1.-3.)	-14,8	-3,6	0,1	-30,4	-15,5	12,0

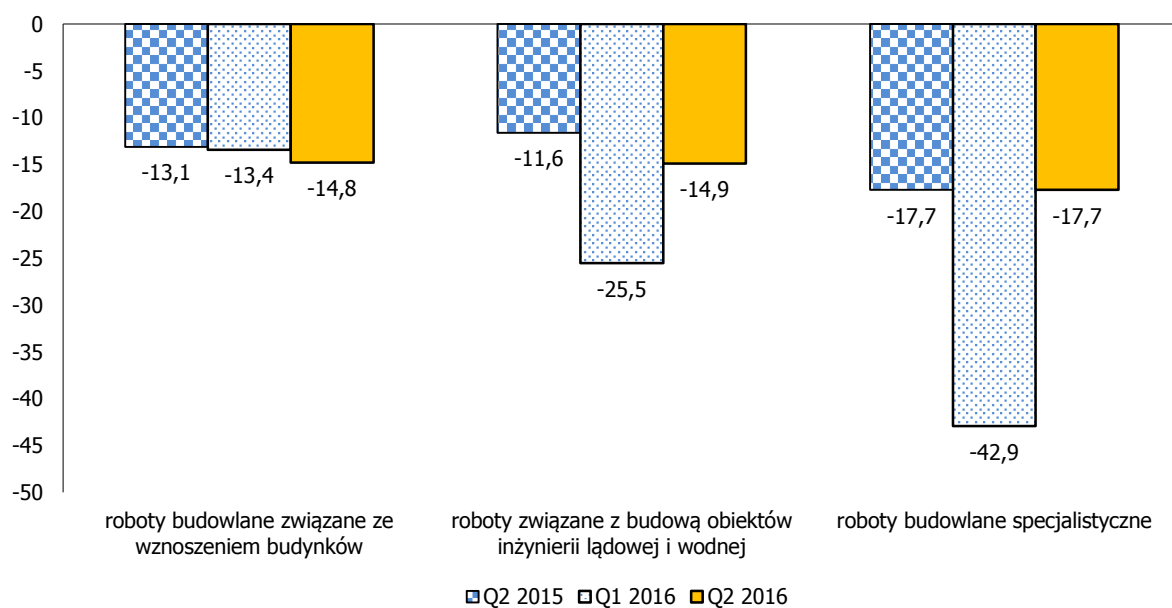
Sytuacja finansowa wg sektorów własnościowych

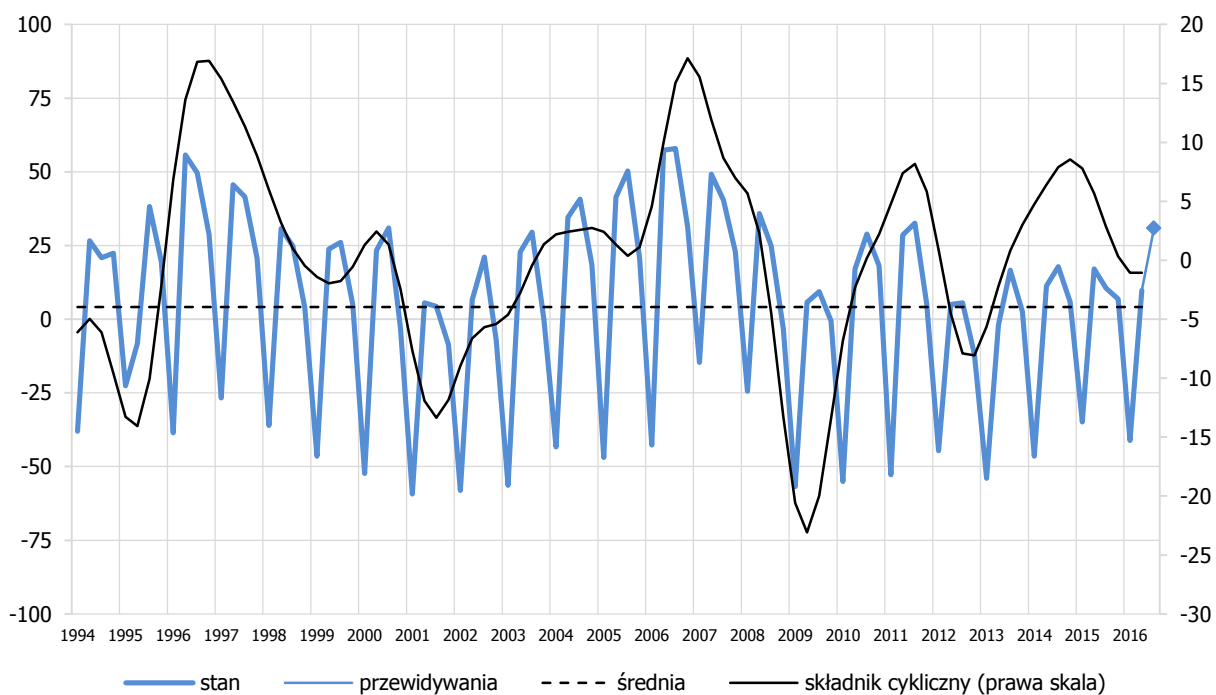
Sytuacja finansowa wg wielkości zatrudnienia

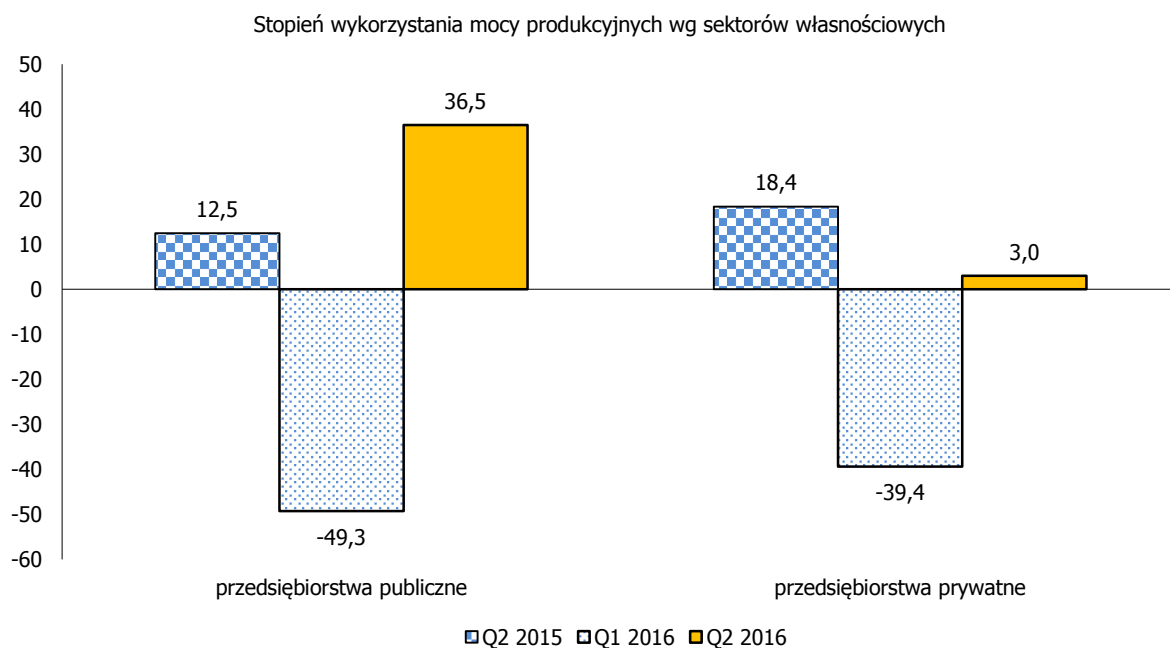
Sytuacja finansowa wg rodzajów działalności

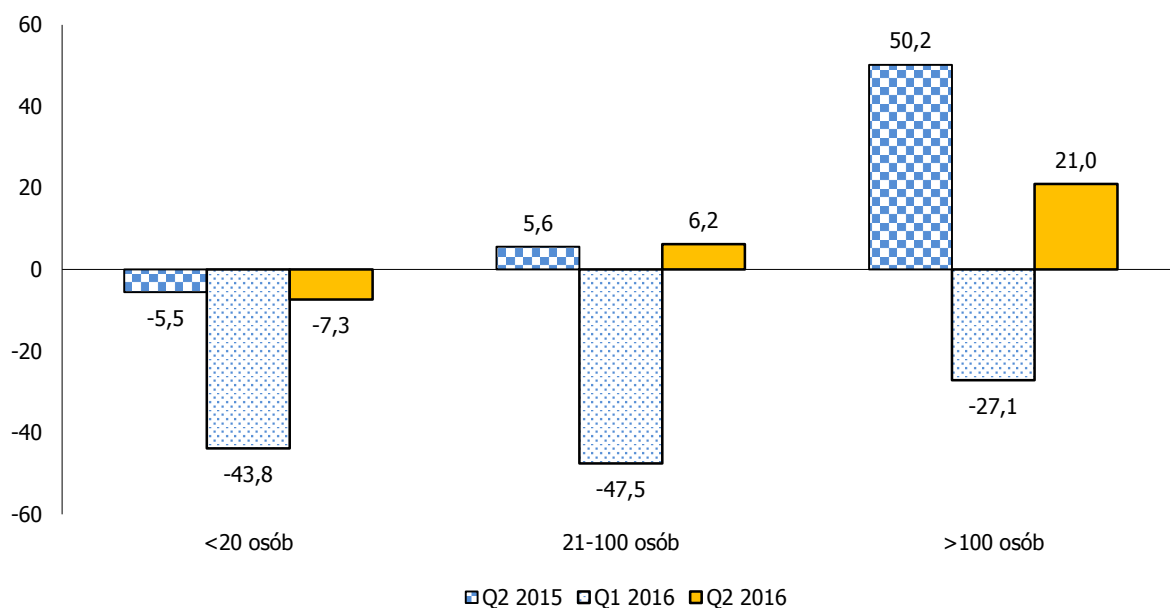
STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MOCY PRODUKCYJNYCH

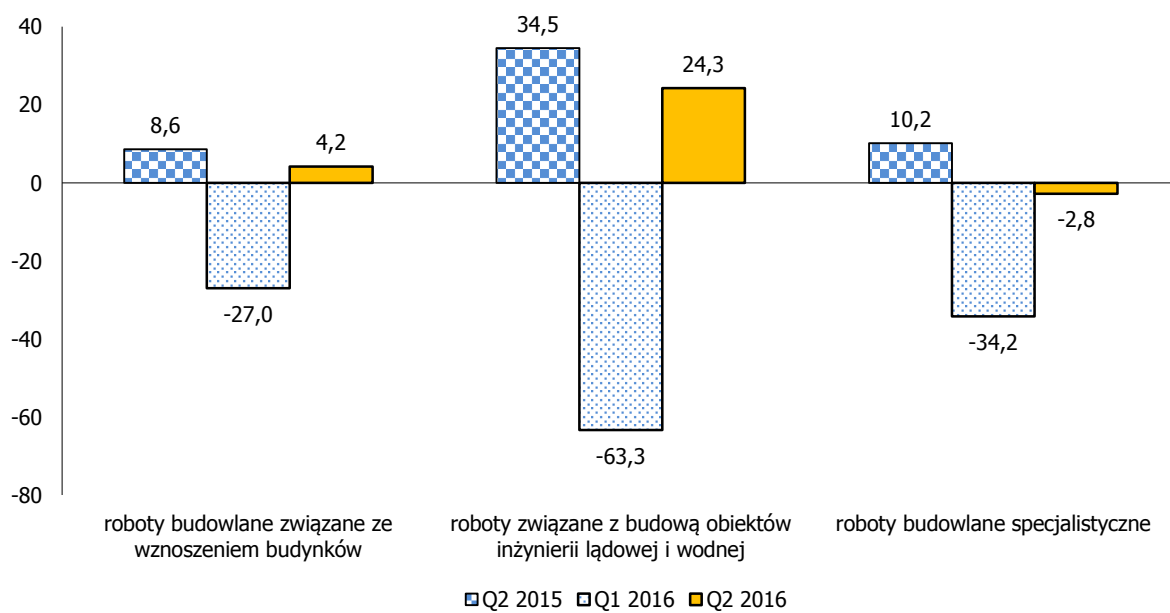
warianty odpowiedzi – odsetki	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
1. wzrost	31,6	29,5	23,8	7,1	26,4	37,9
2. brak zmiany	53,9	51,5	59,3	44,7	57,0	55,1
3. spadek	14,5	19,0	17,0	48,3	16,6	7,0
saldo (1.-3.)	17,1	10,5	6,8	-41,2	9,8	30,9

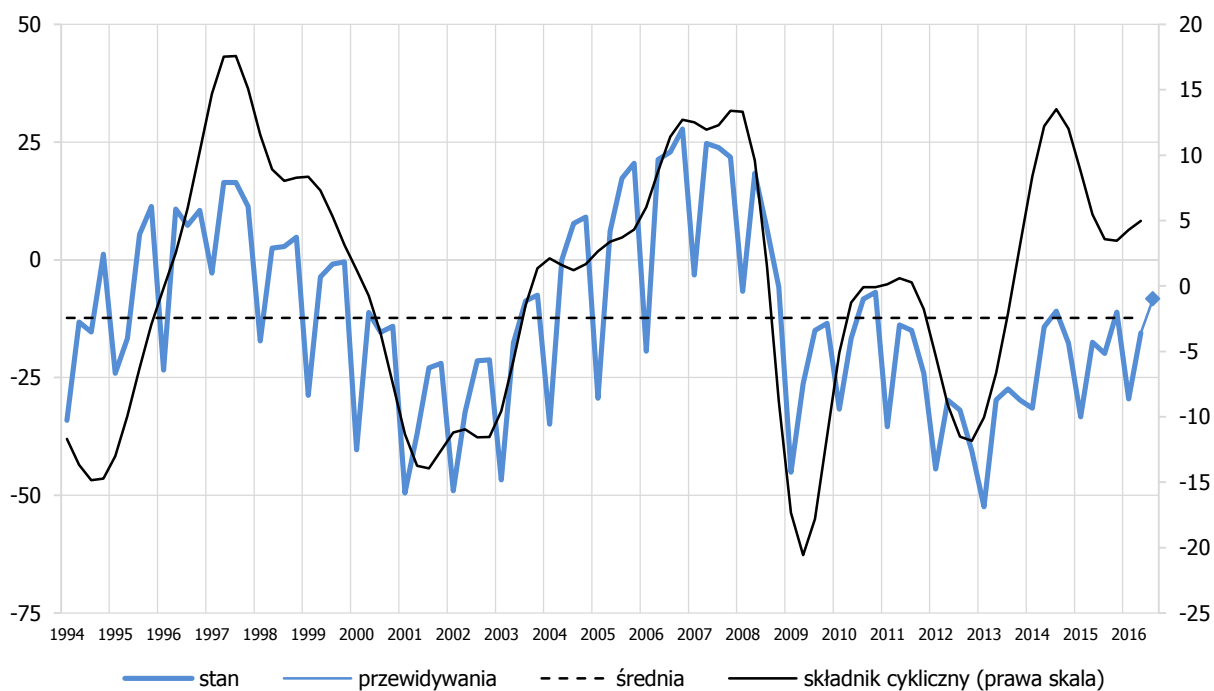
Stożenie wykorzystania mocy produkcyjnych wg wielkości zatrudnienia

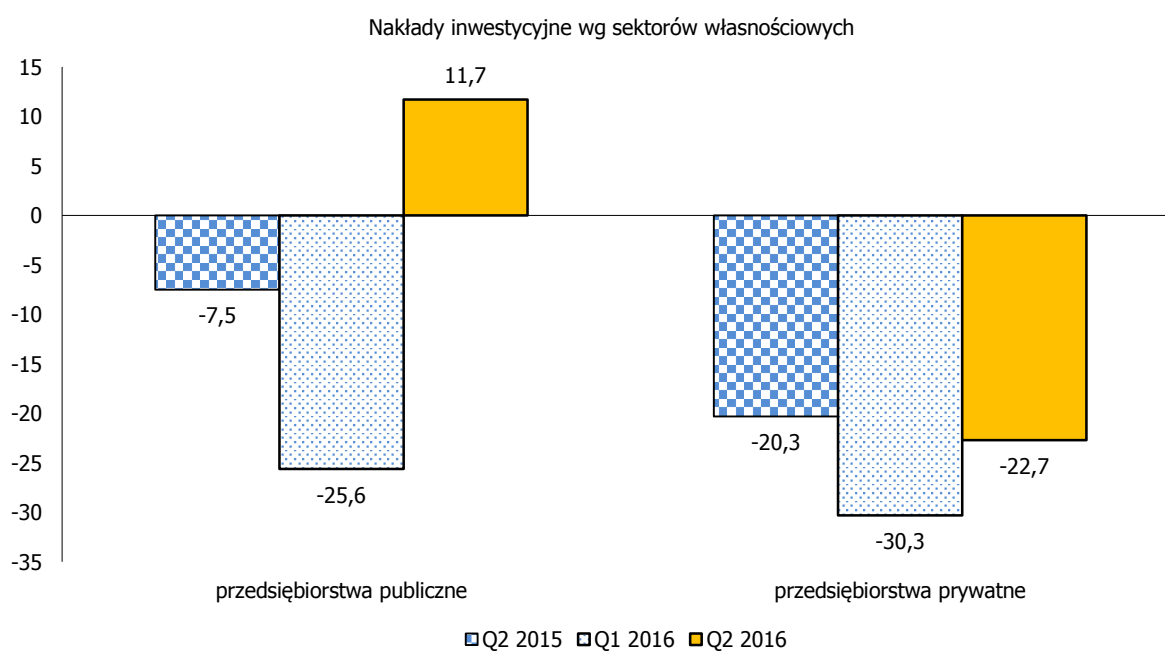
Stożenie wykorzystania mocy produkcyjnych wg rodzajów działalności

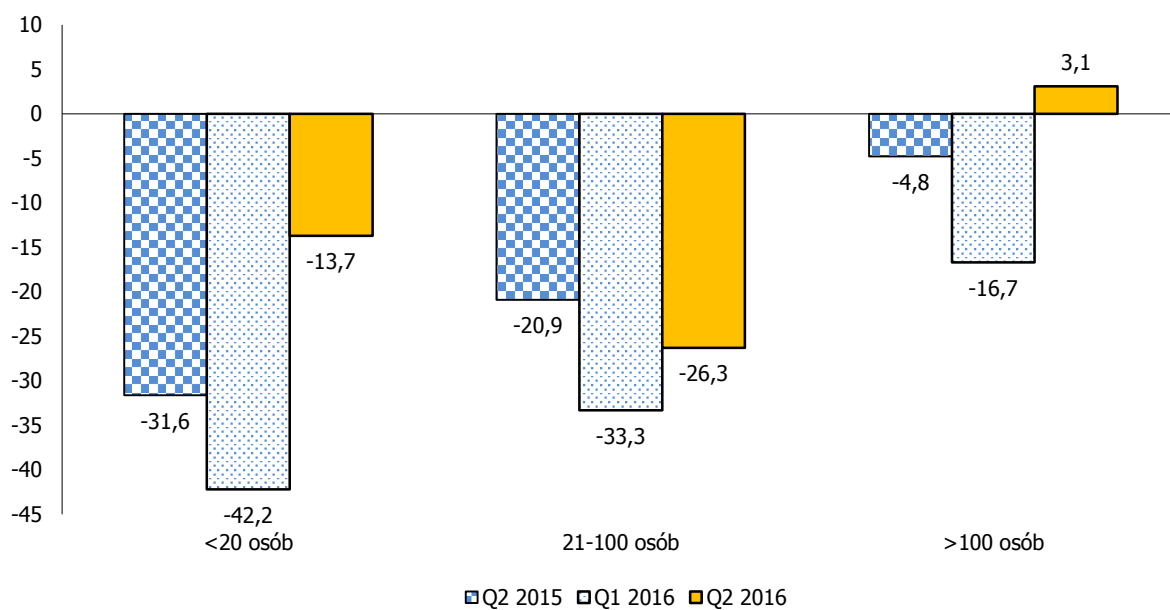
NAKŁADY INWESTYCYJNE

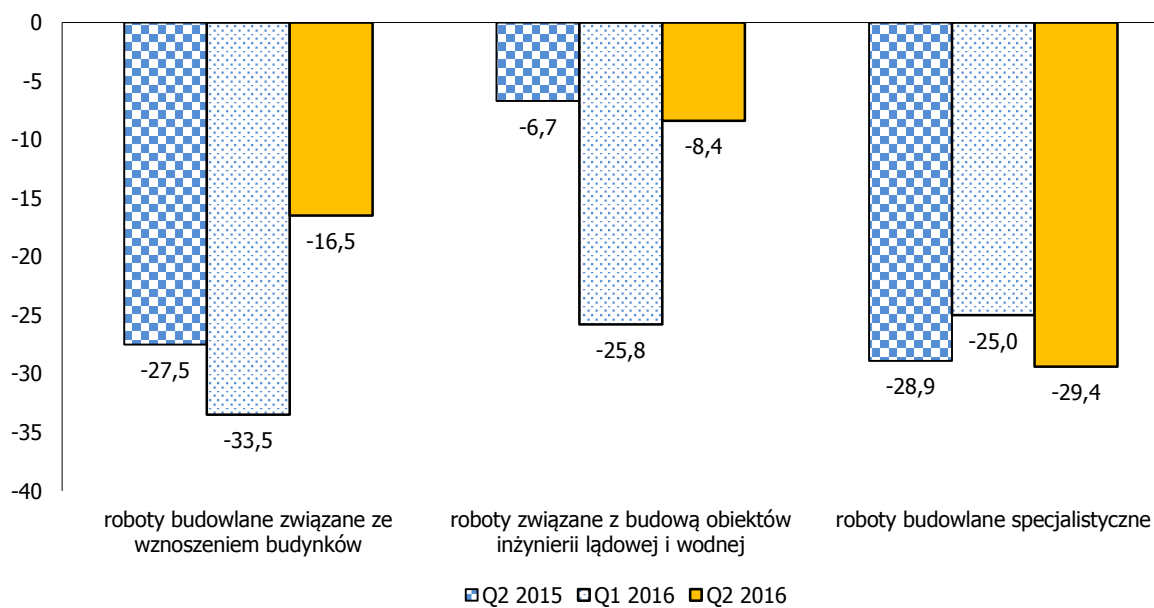
warianty odpowiedzi – odsetki	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
1. wzrost	10,0	8,0	11,9	6,5	13,7	12,0
2. brak zmiany	62,5	64,1	65,0	57,5	57,0	67,8
3. spadek	27,5	27,9	23,0	36,0	29,2	20,3
saldo (1.-3.)	-17,5	-19,9	-11,1	-29,5	-15,5	-8,3

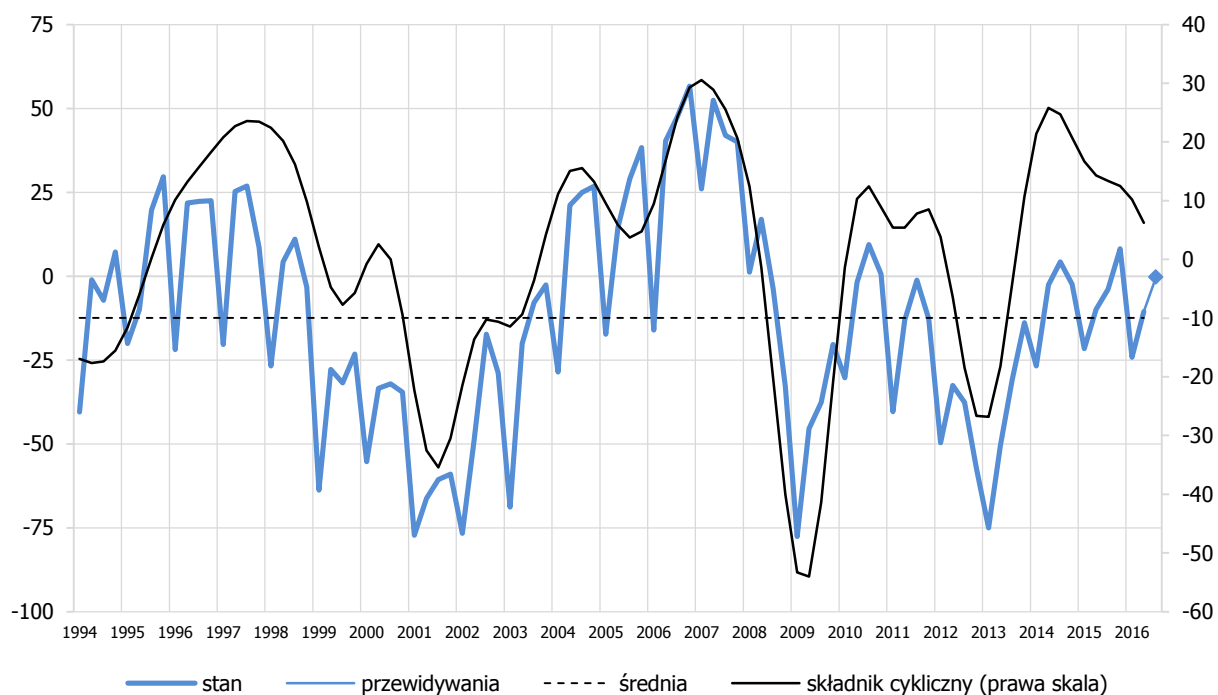
Nakłady inwestycyjne wg wielkości zatrudnienia

Nakłady inwestycyjne wg rodzajów działalności

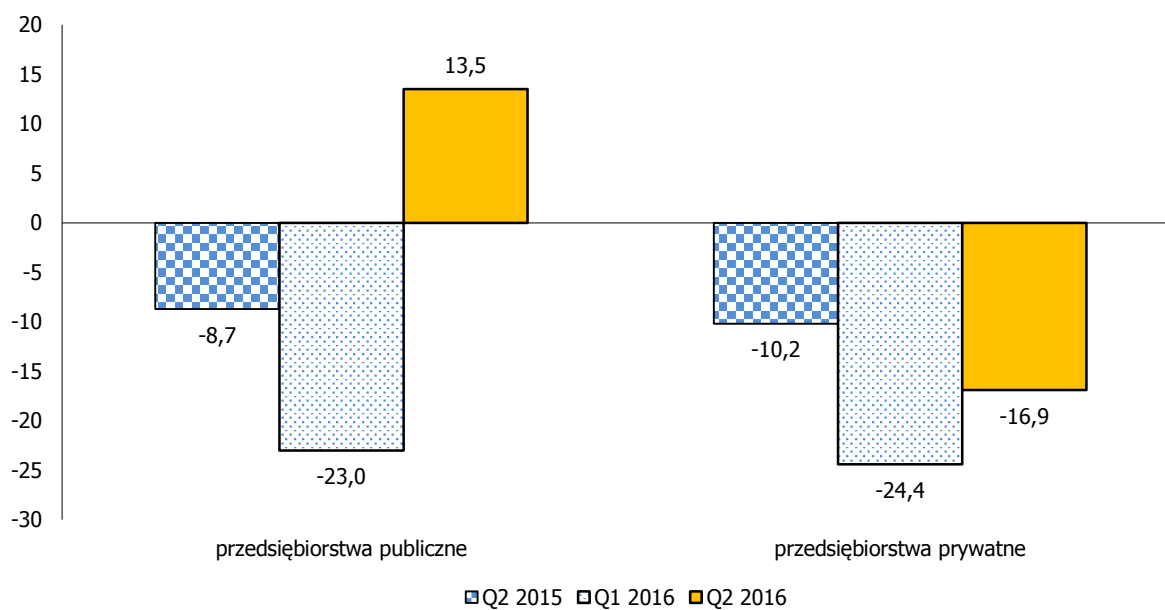

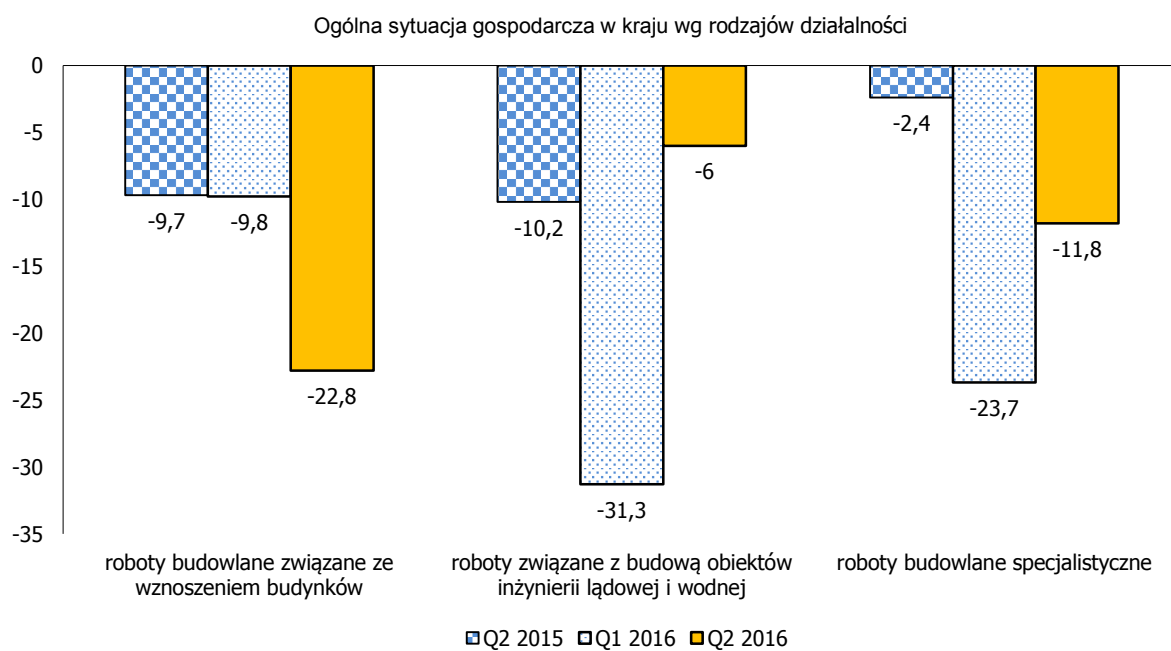
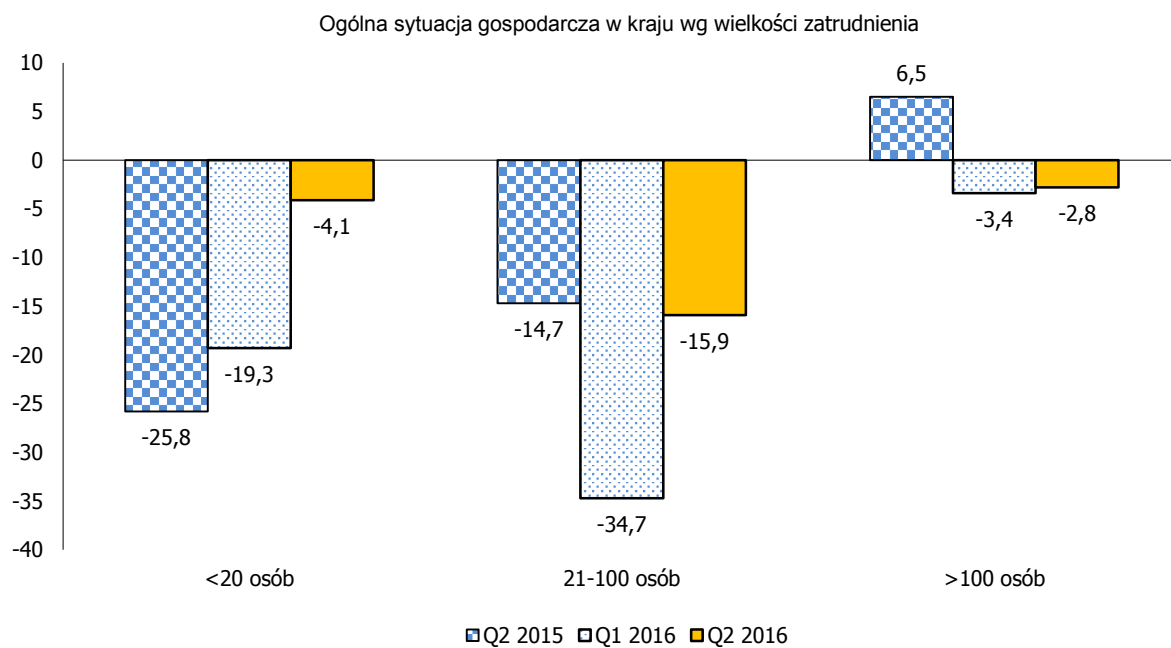
OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA W KRAJU

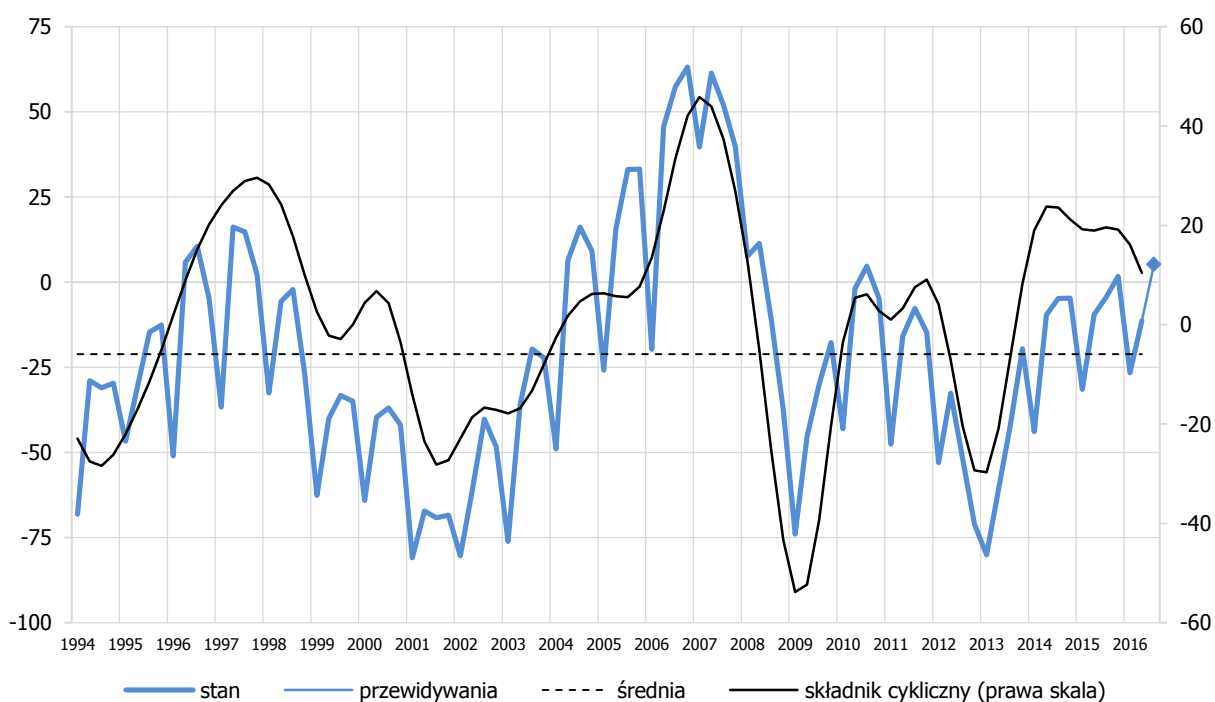
warianty odpowiedzi – odsetki	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
1. poprawa	12,0	15,7	19,6	4,3	12,7	20,5
2. brak zmiany	66,0	64,6	69,1	67,2	64,1	58,7
3. pogorszenie	21,9	19,7	11,4	28,5	23,2	20,8
saldo (1.-3.)	-9,9	-4,0	8,2	-24,2	-10,5	-0,3

Ogólna sytuacja gospodarcza w kraju wg sektorów własnościowych

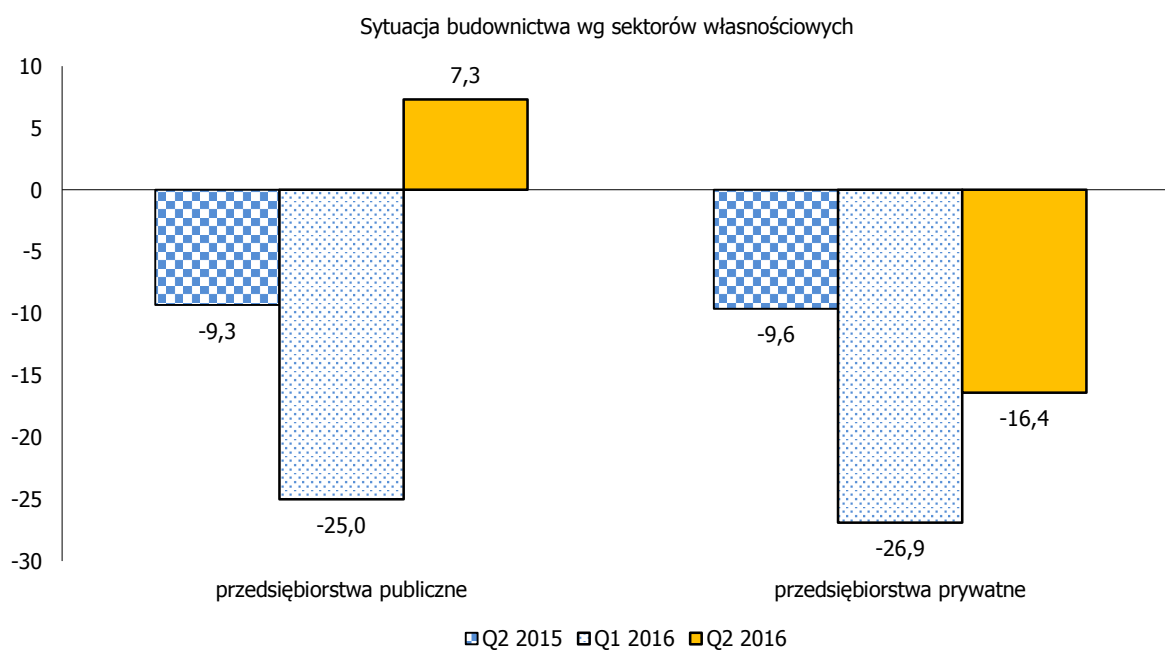

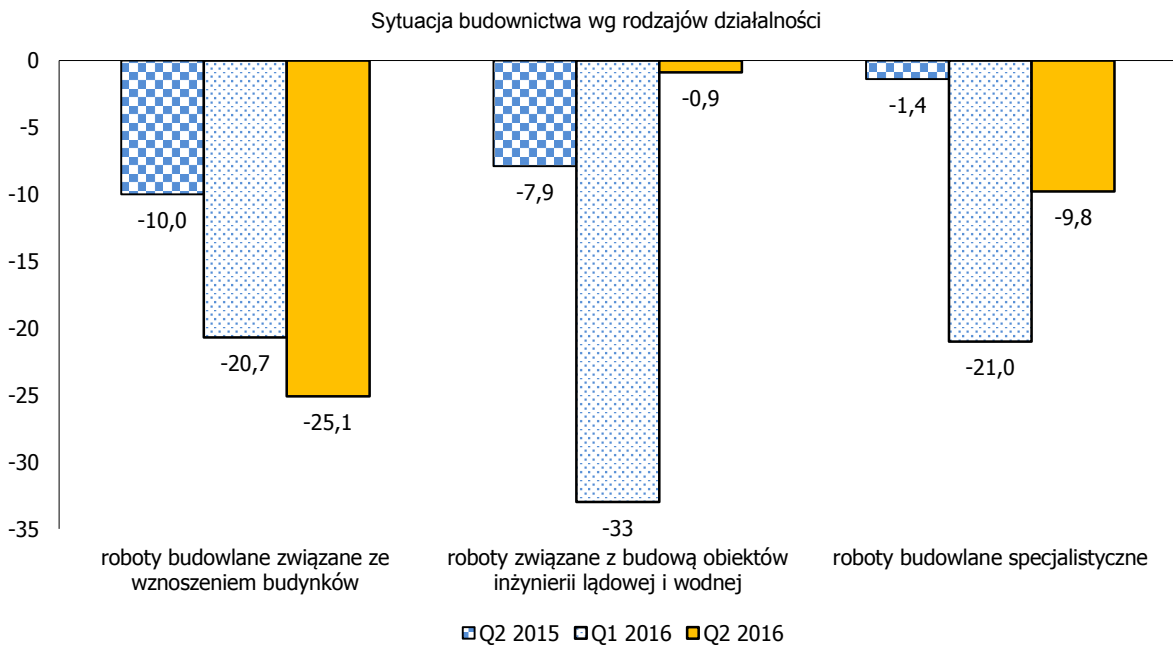
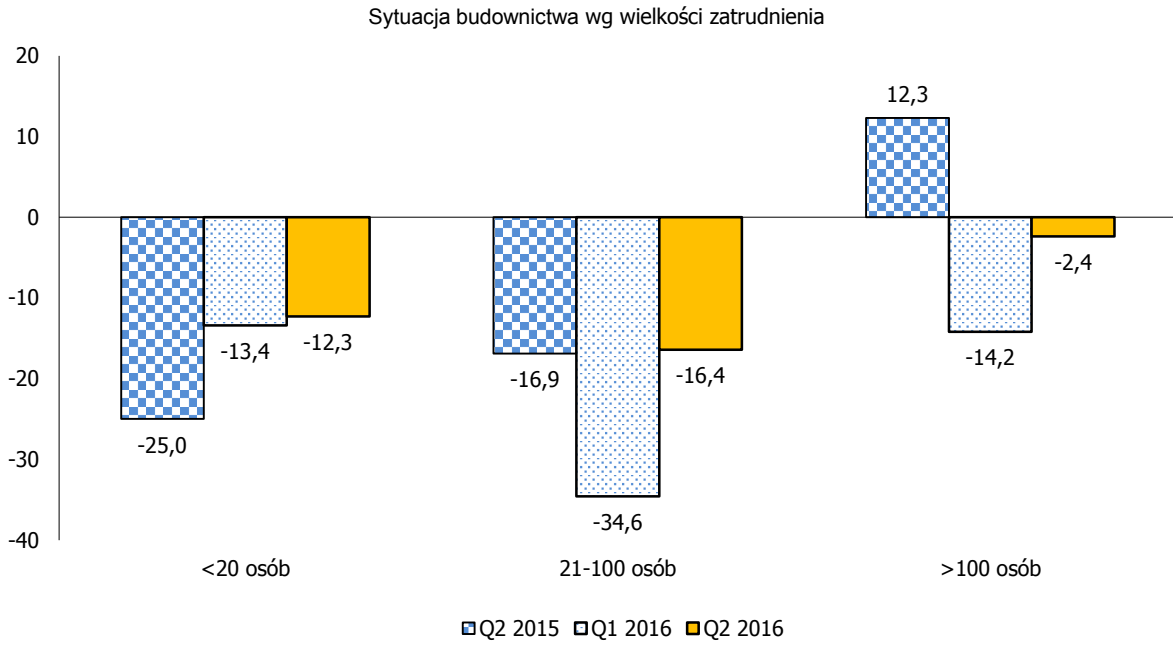

SYTUACJA BUDOWNICTWA

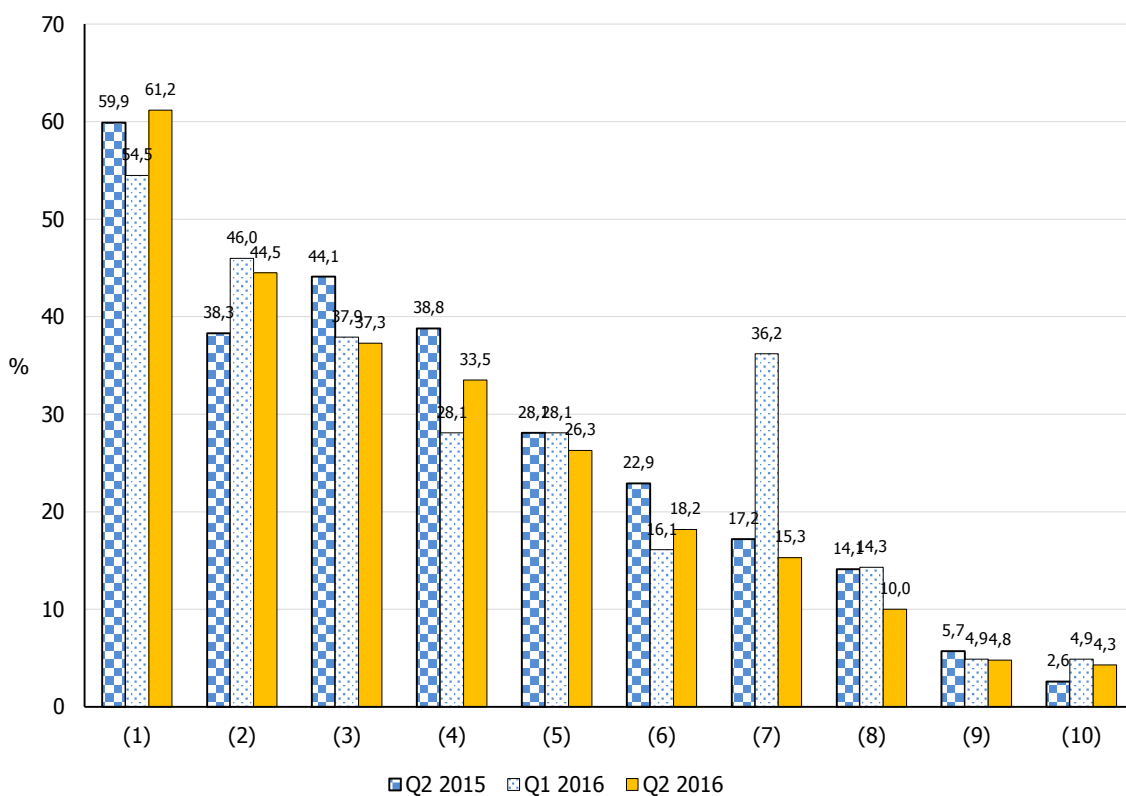

warianty odpowiedzi – odsetki	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
1. poprawa	16,6	16,9	21,4	6,8	14,7	24,0
2. brak zmiany	57,3	61,7	59,0	59,8	59,2	57,2
3. pogorszenie	26,1	21,4	19,7	33,4	26,2	18,8
saldo (1.-3.)	-9,5	-4,5	1,7	-26,6	-11,4	5,2

BARIERY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

- (1) konkurencja wewnątrz gałęzi
- (2) obciążenia podatkowe
- (3) zatory płatnicze
- (4) niedostateczny popyt
- (5) niestabilność przepisów prawnych
- (6) ceny surowców i materiałów
- (7) trudności w uzyskaniu kredytu
- (8) niekorzystne warunki pogodowe
- (9) inne
- (10) nie ma barier

